

P GLASOVA Panorama

KRANJ, 15. DECEMBRA 1962

STEVILKA 49

Ob 20. obletnici AFŽ

Kako so delale žene v Kranju

Nemci so pomagali prenašati blago za partizane - Na Šmarjetni gori je plapolala svilen jugoslovanska zastava - »Kako prijetno je bilo vleči okupatorja za nos!«

Mnoge gorenjske žene so se prav tako kot žene po vsej Jugoslaviji vključile v narodnoosvobodilno gibanje. V zimi med letom 1942 in 1943 pa so na pobudo OF že ustanovljale odbore svoje organizacije - Antifašistične fronte žena. Odbori so delali na manjših rajonih. Da bi se vsaj nekoliko spomnili prvih dni dela organizacije naših žena, smo prosili za krajši razgovor Marijo Strajnarjevo (roj. Ravter), ki je bila prvi sekretar odbora za rajon 11 (za sedanji Titov trg v Kranju). Kot se tovarišica Strajnarjeva spominja, je bila prva sekretarka za območje mesta Milena Korbarjeva, ki je izgubila življenje v znani tragediji v Sorlijevem mlinu.

S čim so se odbori AFŽ ob svoji ustanovitvi ukvarjali?

- Na prvem mestu je bilo zbiranje materiala za partizane, pomoč družinam partizanov in izseljenih, obiskovanje zapornikov v Begunjah, grobov talcev, vzdrževanje zveze s partizani in podobno. Sestajali smo se na stanovanjih ali v tovarni, spominjam se tudi sestanka sekretark za Sorlijevim mlinom. Na žalost iz tistih časov nimam prav nobenih dokumentov, ki bi mi pomagali, da bi se spomnila vseh tovarišic, ki so v akcijah sodelovale. Veliko jih je bilo in vsega, kar so naredile, bi se bilo nemogoče spomniti.

Ali mi lahko poveste kaj o delu, pri katerem ste kot ilegalka Maruška in Jelka sami sodelovali?

- Lahko bi povedala, kako smo zbirali blago za partizane. Spominjam se, da smo bili izredno predržni. Tako sem na primer dobivala iz Maribora pakete s sanitetnim materialom kar na pošto v Stražišče. Delala sem v tekstilni

tovarni, v kateri je sedaj Savva II. Preskočila sem ograjo in odšla po paket ter ga po isti poti prinesla v tovarno. Tam smo ga razdelili in vsebino poskrili ter jo polagoma nosili partizanom. Tem smo prinašali tudi papir, matrice, pisalne stroje, pletenine, bela ogrinjala itd. Nekaj smo pripravili kar v tovarni, nekaj po domovih. Zvezo s partizani smo imeli v Šmarjetni gori ali na Joštu in pod (nadaljevanje na 5. strani)

V Kranju so prejšnjo soboto gostovali pevci in plesavci iz Subotice, ki so kranjskemu občinstvu prikazali nekaj poskočnih kol in za peli izbrani venček bosanskih, srbskih in madžarskih narodnih pesmi

Jeseniški reševalci so se izkazali na Bjelašnici

Psi so našli trupla dveh ponesrečenih

Samo na Jesenicah imajo lavinske pse Trije reševalci z Jesenic so s pomočjo psov našli zadnji dve trupli ponesrečencev

Naloga jeseniških gorskih reševalcev na Bjelašnici je imela svojo kroniko. Enajst zemunskih planincev, ki so se odpravili na vrh Bjelašnice, je zalotilo težko neurje. V planini je divjal snežni vihar in mraz je padel na trideset stopinj pod ničlo. V takšni noči tudi žival ne bi

vzdržala nezaščitena. Zemunski planinci pa so prebili noč v planini, v viharju, v vetru - nezaščiteni, slabo opremljeni, lačni in premrazeni. Rezultat te noči je bil strašen: 7 mrtvih, štirje pa so se na meji med življenjem in smrtjo prebili do bližnje planinske vasi.

Ves teden po nesreči so po pobočjih Bjelašnice iskali pogrešana planinca - dvajsetletnega študenta Zorana Ivašnina iz Zemuna in šestdeset letnega dijaka iz Zemuna Aleksandra Krnješevca.

Iskanju pogrešanih se je priključilo 120 ljudi iz okoliških kmečkih vasi, gorska reševalna iz Sarajeva in miličniki s policijskimi psi, vendar se je akcija končala brez uspeha.

Brzovlak potuje v Sarajevo

Prejšnjo soboto okoli polnočnega je prišlo sporobilo na Jesenice, da na Bjelašnici prosijo za pomoč jeseniško gorsko reševalno z lavinskimi psi. Takoj so se trije Jeseničani Cveto Jakelj (31), gozdarski tehnik, Nace Horvat (49) mesarski poslovodja, in Ciril Cencelj (32), miličnik, odpravili s tremi lavinskimi psi s prvim brzovlakom v Sarajevo. Po eni noči vožnje so v nedeljo zjutraj okoli devetih dopotovali v Sarajevo, kjer se je že raznesel glas o prihodu slovenskih reševalcev.

Sarajevčani, ki so bili na železniški postaji, sorodniki ponesrečenih, so objemali jeseniške fante, božali pse ovčarje in govorili:

- Vi ste naše zadnje upanje!

Hoja do vznožja Bjelašnice

Jeseniški reševalci so vedeli, da je njihova naloga zelo težka, ker so že teden dni zaman iskali ponesrečena planinca. Oče preminulega Zorana Ivašnina je hodil po planini in govoril: »Prej se ne vrnem iz Bjelašnice, preden ne najdem sina živega ali mrtvega.«

Trije fantje s svojimi lavinskimi psi so vedeli, da ljudje veliko pričakujejo, zato so bili pošteno zaskrbljeni, če ne bodo uspeli.

Po vožnji z avtobusom in hoji do vznožja Bjelašnice so jim sarajevski reševalci razložili vse podatke o nesreči.

(nadaljevanje na 5. strani)

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Preteklo soboto so v Prešernovem gledališču v Kranju gostovali člani subotičkega folklornega ansambla »Kolo«. Ob nabiti dvorani so gledavcem prikazali nekatere vojvodinske, bosanske, ciganske in madžarske pesmi in ples. Gledavci so goste toplo sprejeli, vsem pa so najbolj ugajale narodne pesmi v izvedbi sedemnajstletne KATICE SARCEVIĆ. V odmoru smo jo zaprosili za kratek razgovor.

● Kdaj ste prvič nastopili?

— Čeprav pojem, odkar pomnim, sem prvič nastopila pred občinstvom na oddaji »Pokaži, kaj znaš« v Subotici pred dobrim poldrugim letom.

Narodna glasba

● Vaš največji uspeh?

— Mislim, da je moj doslej največji uspeh trikratna zaporedna zmaga na oddajah »Pokaži, kaj znaš«.

● Imate mogoče kakšne posebne želje?

— Zelo rada bi nastopala po radiu in na televiziji.

● Katere narodne pesmi imate najraje?

— Rada pojem prav vse, toda najljubše so mi bosanske narodne pesmi, posebno tiste iz repertoarja Nade Mamule.

● Ali ste si ustvarili mnenje o moderni glasbi?

— Všeč mi je vse, kar je novo; tudi twista ne izključujem.

● Pa slovenske narodne?

— Navdušena sem nad polkami.

● Kaj pa menite o kranjski publici?

— Zelo rada bi zopet nastopala pred takim občinstvom, kot ga imate v Kranju.

Cerkev in »božja resnica«

**Strah, da bo sedanji koncil trajal dvajset let
Papež je udeležence pozval naj razpravljajo
tako, da ne bodo kršili božjih zapovedi - Dve
struji, ki vsaka dosledno zagovarja stališče
in pritiska na papeža, da pravično razsodi**

Sredi meseca oktobra se je v Petrovi cerkvi v »večnem mestu« Rimu začel 21. ekumenski koncil, ki se ga udeležuje najvišja duhovščina rimokatoliške cerkve. Na koncilu so se zbrali škofje, kardinali, visoka vatikanska duhovščina, predstojniki različnih verskih redov in šol, cerkveni teologi, opazovalci tujih verskih skupin in posebnej povabljeni osebnosti. Za sklicanje koncila velja nepisano pravilo, da ga na »božji« ukaz sklicuje papež, ki mu predseduje in ga usmerja. Koncil je najvišja oblast vseljane cerkve. Njegove sklepe objavlja papež kot božji namestnik na zemlji.

Uvod v koncil je bil velikopotezen, tako da je že od začetka prevladoval vtis, da gre bolj za zunanji videz, kot za vsebinske spremembe v cerkvi.

Papeževa molitev

Do sklicanja ekumenskega koncila je prišlo na papežovo pobudo, ko je pri molitvi v vatikanski kapeli odkril »božjo voljo«. Čudno ozadje, kako je prišlo do sklicanja koncila, bi naj dalo cerkvenemu shodu ugled in upravičenost. 19. januarja 1969 leta je papež Janez XXIII. zaslutiti božje opozorilo, da bi skušali doseči enotnost cerkve. O papeževi molitvi v vatikanski kapeli je naslednji dan poročal vatikanski list »Osservatore Romano« in zapisal, da je bilo tisto, kar je papež slišal »božji glas«, ki ga je spoznal tako jasno, kakor zapazamo prvo spomladansko cvetje spomladi. Papež se je odločil za sklicanje koncila čez noč. Mudilo se mu je, zakaj če primerjamo priprave prejšnjega koncila, je papež let IX, razmišljal dvajset let, preden je leta 1896 sklical zadnji koncil v Rimu. Sedanje priprave so teklo samo nekaj več kot dve leti.

Božja resnica

V začetku priprav je papež napovedal, da bi koncil moral razpravljati o enotnosti cerkva. Poslušali naj bi najti esenco za enotnost z ostalimi verskimi skupnostmi, ki jim je skupni verski nauk krščanstva. Vendar je v teh prizadevanjih papež v pripravah naletel na nasprotovanje cerkvene, predvsem pa vatikanske visoke duhovščine, tako da je leto dni pozneje v papeževi okrožnici vernikom govoril samo še o enotnosti rimske cerkve. S prizadevanjem razprave o enotnosti cerkve z osta-

limi verskimi skupnostmi bi se namreč rimska cerkev odrekla »božje resnice«, da je edina prava cerkev na zemlji.

Sporno vprašanje, ki je bilo osrednje vprašanje na vseh prejšnjih koncilih, je razlaga »božjih resnic« in spornost

kdo naj jih razlaga, ker v sami cerkvi razlaga teh resnic ni enotna. Vse večje so težnje škofov, da naj bi ti razlagali »verske resnice«, tako kot zahteva slik z verniki. To pa pomeni večjo prilagoditev cerkve dejanskim razmeram v posameznih deželah. Razvoj človeštva je v tem stoletju tako hiter, da ga cerkev s svojo tradicijo in zastarelostjo ne dohaja več.

Papež in škofje

Devet stoletij je imela cerkev čas, da bi rešila razmerje med papežem in škofi. To razmerje je

ostalo neurejeno, čeprav se je pojavljalo skoraj na vsakem cerkvenem zboru kot osrednje vprašanje. Tudi na letošnjem koncilu je prišel stari spor v ospredje. Nemški, francoski, holandski in avstrijski škofje zahtevajo več pravic in večjo samostojnost v odnosu do vatikanske stolice. Reformatorji, ki so jim na čelu nemški kardinali, predstavljajo enoten tabor. Njim nasproti stojijo konservativni italijanski škofje, ki jih vodi kardinal Ottaviani, ki vztrajno zavračajo kakršnekoli spremembe in se držijo cerkvene doktrine kot pijanec plota. Eni bi želeli nadomestiti, kar niso uspeli škofje na prejšnjih koncilih, drugi pa bi želeli zadržati vse po starem. Prvi pravijo, da je skrajni čas, da izenačijo škofje, ker bi na ta način zmanjšali število italijanske večine, ki je večina samo zaradi tega, ker so v Italiji škofje zelo majhne.

Težnje škofov so močne. Želijo imeti bolj preste roke. Pritožujejo se, da so navadni »papeževi uradniki« v provinci. O količini pomembnejši stvari odločajo v Vatikanu — običajno nižji cerkveni administratorji, kot so škofje. Škofje želijo doseči udeležbo pri odločanju o verskih stvareh in o cerkvi. Predlagajo tudi drugačen sestav rimske stolice, kjer je trenutno 20 — 30 italijanskih kardinalov.

Osem tednov

Minilo je že osem tednov od začetka koncila. V začetku je prevladovalo mišljenje, da bosta zadostovala dva ali tri zasedanja, pred kratkim pa je neki belgijski kardinal izračunal, da bo koncil trajal najmanj 12 let, če bodo tako zavlačevali in če bodo povsod takšne razlike v obravnavanju posameznih točk. Do sedaj so od 70 točk, ki so jih postavili pred koncil, razpravljali samo o štirih.

Vendar koncil v bistvu ni vedno resen. Nekateri škofje so se že čez glavo naveličali učenih govorov in razprav v latinščini. Posebno tisti, ki latinščine ne obvladajo dobro. Kardinal Ottaviani je izostal nekaj dni. Podobno gesto je napravil severnoameriški kardinal Cushing, ki se je vrnil v Boston. Svoj odhod je tako obrazložil: »Ne razumem latinščine in se zaradi tega dolgočasim. Svetemu očetu sem predlagal, naj mi na moje stroške preskrbi prevode. Če bo papež sprejel moj predlog, se bom rad vrnil.«

Sprejem v knjižnici

Med dosedanjimi srečanji najvišjih vrhov katoliške cerkve je bilo politično najbolj zanimivo sre-

čanje papeža s poljskim kardinalom Stefanom Wyszyńskim. Papež ga je odpeljal v svojo privatno knjižnico, kjer običajno sprejema visoke goste (v knjižnici je sprejel tudi mater ameriškega predsednika Kennedyja), ko je kardinal iz vladnosti prišel na obisk že pol ure pred napovedanim časom.

Po razgovoru je rezultat papežev avdienco sporočil kardinalov tajnik. Papež je priznal nekoč nemško ozemlje med Odro in Niso za poljsko, ki so ga Poljaki po mnogih stoletjih zopet dobili nazaj. Papežovo izjavo so na Poljskem odobraval, v Zahodni Nemčiji pa obsodili. »Frankfurter Allgemeine« je papežu očital, da ponavlja »poljska politična gesla«.

Nemška duhovščina je namreč v svojih nagovorih vernikom govorila o »krivični meji« na Odro in Nisi, kardinal Wyszyński pa je poljskim vernikom pridigal: »Dobili smo vrnjeno ozemlje naših pradedov, ki so nam ga s silo odvzeli.«

Rekli so ...

»Čeprav degaullizem nima programa, ima cilje, ki jih uspešno ustvarja.«

André Malraux,
francoski minister

»Mišljenje, da bi lahko združili točnost francoskih zakonov s točnostjo nemških uradnikov, je blazna.«

Alwin Minchmaier,
predsednik nemške
industrije in trgovine

»Duševno bolni so ljudje, ki gradijo v oblakih. Nevrozi, ki v teh gradovih. Psihiater pa je človek, na račun obeh pobira najemnino.«

Bernard Brenn,
državni sekretar britanskega ministrstva
za zdravstvo

»Tako imenovana življenjska raven je temnica brez rešitve, poostrena z množično temnico in z mehkiimi ležišči.«

Alberto Moravia,
italijanski književnik

»Poročila se bom prihodnje leto 7. aprila v Parizu. Imena moža, s katerim se bom enožila, pa še ne morem povedati.«

Jayne Mansfield,
ameriška filmska
igralka

»Odpotovati na druge planote? Ne, nikakor! Zakaj bi zapustili to celino, kjer se tako lepo živi.«

Winston Churchill,
bivši britanski
premier

globus • globus • globus

Zakonska ponudba

Za enaindvajsetletno martoško princezo in sestro martoškega kralja Hasana II. Lailo Nezho, menijo, da bo postala nevesta alžir, predsednika vlade Ben Beld. Petinštridesetletni Ben Beld se je medtem, ko je bil zaprt na francoskem atlantskem otoku Aix, seznanil z neko Švicarko, ki so jo dolgo šteli za bodočo prvo ženo Alžirije.

Lepo vedenje

Bivši britanski laburistični prvak Attle je na nekem strankarskem sestanku pojasnil svojo dolgo 40-letno parlamentarno delo in primerjal britanski zgornji dom s spodnjim. Rekel je, da se poslanci v britanskem zgornjem domu lepše vedejo kot v spodnjem, v katerem je bil 79-letni Attle poslanec do leta 1955. V zgornjem domu — trdi Attle — nihče nikoli ne prekinja govornika in lordi nikoli ne dvigajo nog na poslanske klopi. Vendar je Attle resnici na ljubo moral priznati, da v zgornjem domu veliko bolj pogosto lahko vidi lorda, ki med razpravo mirno spi.

Politični dvoboj

Članica bolivijskega parlamenta Rosa Dolz je poklicala voditelja vladne stranke Armanda Bascopa na dvoboj, ker jo je ta izključil iz stranke. Ker se Bascop ni odzval povabilu na dvoboj, je užaljena Rosa izjavila, da je vsem ljudem znano, kako odlično obvlada orožje in se je voditelj stranke prestrašil, da bi stopil pred njeno cev.

Zakonska razveza

Bivši generalni konzul ganske republike v New Yorku je pred sodiščem v ganskem glavnem mestu zahteval zakonsko razvezo s svojo drugo ženo, ki je po rodu Američanka, ker se je prva žena ganskega porekla, ki so jo pred petnajstimi leti razglasili za pogrešano, zopet pojavila.

BRNO - PRAGA

2500 km po Avstriji in Čehoslovaški

Zapiski in spomini z naše poti po Čehoslovaški so nujno povezani z namenom te poti — s študijskim pregledovanjem muzejev in arheoloških najdišč. Sicer sem to že večkrat omenil, a me vedno skrbi bravec teh zapiskov, ki se mu moram opravičevati, ker zanj morda prevečkrat omenjam arheologijo in muzeje in premalo druge reči, ki bi ga zanimala. Še enkrat zatrjujem, da so tudi mene mikale te druge stvari in bi si prav rad ogledal vselej v Brnu ali kako modernejšo (in zanimivejšo) plat mesta, toda čas je bil naš gospodar in namen nas je silil drugam, v drugačno okolje in k drugim stvarim.

Ogled vsakega mesta zahteva veliko časa in tako nisem utegnil v daljšem obhodu spoznati Bratislave in Nitre, pa tudi Brna nisem pregledal do potankosti. Površen ogled z ogledom muzejev se mi zdi pa še vedno boljši. Brez poznavanja preteklosti so tudi današnje značilnosti nekega mesta brez pomena, ker niso trdno zasedrane, ker obiskovalec ne spozna zgodovinske pogojenosti razvoja mesta in tako ne čuti pravilno utripa mesta v moderni dobi. Z gradu, ki kraljuje nad današnjim velesejanskim Brnom, sem zrl na novo razstavišče ob robu mesta, hkrati pa je iz grajskih zidov za menoj dihala preteklost. Masiv grajske stavbe je skrival srednjeveške kasemate, kraj trpljenja nešteti rodov in nešteti pripadnikov raznih narodov, ki so se borili za osvoboditev izpod avstro-ogrskega orla. Groza bližnje preteklosti je strlela iz bodic bodoče žice, ki v spomin na okupatorja še danes ni odstranjena z nekaterih delov grajskega obzidja. V notranjosti gradu priča o borbi proti okupatorju Muzeum odpora.

Češko steklo

Nasorli velesejanskemu delu je vabil stari del mesta z mnogimi mikavnimi ostanki gotske arhitekture, baročnimi palačami in palačami iz preteklega stoletja. Naš gospodar »CAS« nam je pustil samo bežen ogled in ni hotel ugoditi željam posameznikov. »Co e sklo« (pisano presto) — »Kaj je to steklo« — je bila razstava, ki bi jo bilo vredno podrobneje pregledati, saj je prikazovala nastanek in razvoj slavne češke steklarske industrije. Ogled te razstave smo nadomestili deloma s pregledovanjem izložb trgovin porcelana in stekla, kar pa ni bilo enakovredno. Marsikdo me je tudi spraševal, če smo na tujem gledali kak film. Kje pa! Kje naj bi vzel tisti dve uri in pa še tretje pol, da bi si npr. v Brnu izbral ustrezen film, v enem izmed 21 kinematografov. Gledališče? Tudi ne, pač pa smo mimogrede videli že

hitekturnih ostankov je v nekaterih lopah iz betona in železa vrsta vitrin, kjer so shranjeni predmeti, izkopani na kraju samem. Tako nastaja na kraju izkopavanj muzej z več stavbami.

Izkopanine na vsakem koraku

Iz Brna so nas peljali na ogled izkopavanj v Stare Zamky u Lišne, kjer je ugotovljena velika naselbina, naseljena skoro nepretrgano od mlajše kamene dobe pa vse do 11. stoletja. Arheologi postavljajo na to mesto iz pisanih virov znano mesto Veligrad, ki je bilo pomembno v času velikomoravske države in verjetno predhodnik današnjega Brna. Še toliko bolj pa so ponosni na to odkritje, saj z njim dokazujejo preteklost Moravske, ki ji prejšnji šovinistični režimi nikoli niso priznavali svoje lastne zgodovine.

Se eno najdišče je, mimo katerega ne morem molče. Verjetno ste že kdaj slišali o najstarejših kipcih, upodobitvah boginje plodnosti, o tako imenovanih Venerah. Najznamenitejša je figurica Willendorfske Venera; mi pa smo šli v kraj, kjer je doma

»Veštonicka Venuše«, češka Venera iz Dolnih Vestonic in je stara okoli 25.000 let. Ze če bi našli samo ta kipec, bi najdišče zaslovelo po vsem svetu, toda tam so našli še 116.000 drugih predmetov. Po knjigah sem si predstavljal te kipece precej večje, v resnici pa je tako majhen, da bi ga otrok lahko skril v pesti. Pred leti je izkopavanje prenašala celo britanska televizijska mreža in bilo je kaj videti. Pod nami — kakih 6 do 8 metrov globoko v zemlji — so ležali mamutovi okli in kosti dobesedno na kupu. Predmetov namreč ne pobežejo takoj, ko jih izkopljejo. ampak jih ohranijo toliko časa na najdišču, dokler jih dokončno ne prouče. Če je potrebno, jih čez zimo ponovno zasujejo in nato naslednje leto odgrnejo nasuto plast zemlje ter nadaljujejo z izkopavanji. V vasi, kjer je sedež izkopavanj (arheološki inštitut ČSAV iz Brna) imajo urejen tudi majhen muzej z nekaterimi originalnimi predmeti, medtem ko so dragocenejši npr. »Veštonicka Venuše« pokazani s kopijo. Po ogledu te zbirke smo šli v vas in se udeležili vaškega praznika. Ze ko smo se peljali skozi vas do najdišča, smo občudovali spreved deklet in fantov v narodnih nošah.

Vaška veselica

Nazaj grede so nas obkolili in nas vabili na praznovanje in ples. Plesišče je bilo pred gostilno, ograjeno samo z vejami, po tleh pa do gležnjev v

prahu. Posebno vztrajno so vabila na ples vaška dekleta v narodnih nošah, in kdor se le ni mogel izmuzniti, je moral plačati vstopnino. Le majhni skupinici se nam je posrečilo uiti v gostilno, kjer pa smo doživeli pravo »ploho«. Veseli meščani so nam od vseh strani ponujali vrčke piva, prepevali in nas kmalu odtajali. Veselje se je še stopnjevalo, ko so zvedeli, da smo Slovinci (Slovenci) in tudi mi smo kmalu nadomestili zamujeno. Ali si lahko predstavljate naše presenečenje, ko smo na vsaka dva vrčka piva dobili enega zastoj. Sofer Sandi je zaman priganjal k odhodu. Nikakor ni mogel zbrati vse ekipe skupaj in odhod se je zavlekel že za debelo uro, zakaj polovica udeležencev ekskurzije je bila v gosteh pri domačinih in se mastila s pečenimi goskami in drugimi domačimi dobrotami. Končno je Sandiju le uspelo zbrati vse skupaj in končati s prijetnim obiskom v rojstnem kraju »Veštonicka Venuše«. Pozno ponoči smo se vrnili v Brno.

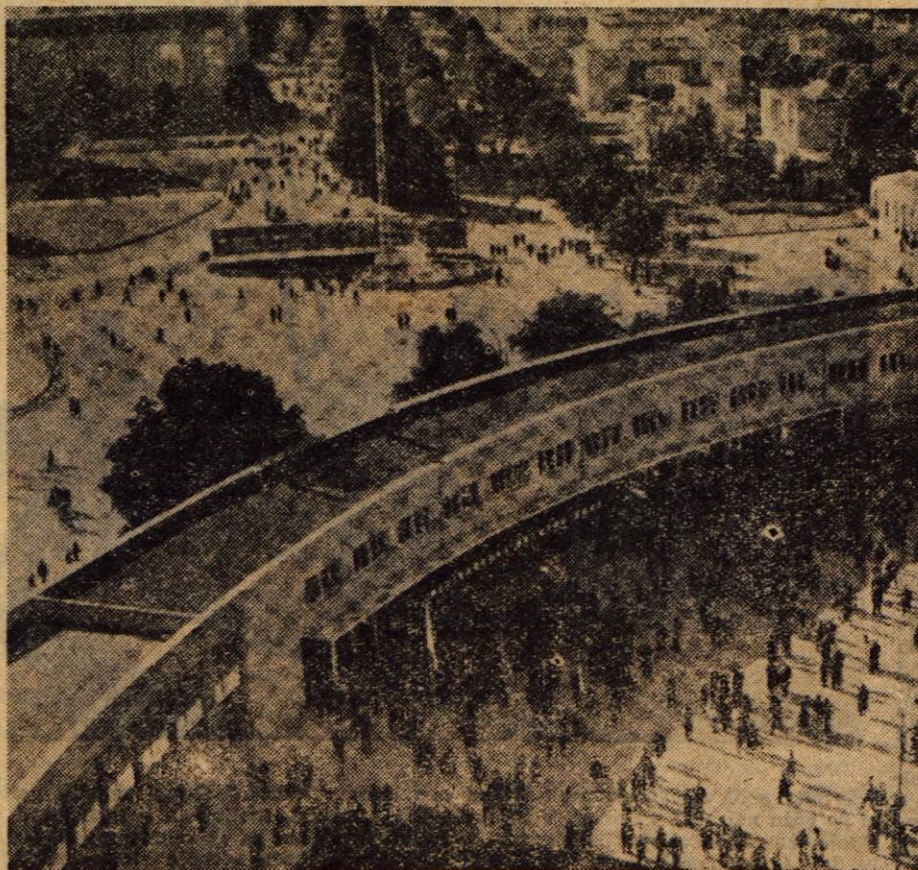
Preden sva šla z Acijem spat, sva poslušala še neuradni koncert plesne glasbe, ki je povsem drugačen in modernejši mimo tistega, ki ga oddaja brnški radio (vsaka soba v hotelu ima svoj sprejemnik). Nasproti hotela in najine sobe je plesna dvorana, kjer so se vrteli ob zvokih jazza — in seveda tudi brez twista ni šlo.

Pot v Prago

Drugo jutro pa zopet na pot, ki nas je vodila v Prago, naš zadnji cilj na Čehoslovaškem. Brez postanka smo se vozili mimo starega mesta Jihlave — opasanega s srednjeveškim obzidjem — do Kutne hore. Tam smo se ustavili in si ogledali že omenjeno najdišče Bylani, v samem mestu pa mestno hišo, kjer so se ohranjeni prostori romanske kovnice denarja, in Jeneocinovo galerijo slik. V poslovalnici CEDOK (turistična agencija) so se nas ustrašili in le prvi so dobili opis mesta in njegove zgodovine. Se ta ubogi prospekt je tiskan na slabem papirju na vsega dveh straneh. Zaman smo tudi spraševali po stari domači gostilni, kjer bi lahko dobili »gulašovo polevko« in pivo. Dolgo smo pohajali po mestu in končno le našli nekaj primerne za naš žep.

Tudi mimo Časlava smo brželi z nezmanjšano hitrostjo in pustili za sabo kosti preslavnega Jana Žižke, ki so jih našli v tamkajšnji cerkvi. Potem pa smo gledali samo še naprej in pričakovali srečanje z »zlatim mestom«, kakor Čehi imenujejo svoje glavno mesto. Končno smo zagledali Vltavo in se ustavili blizu čudovitega Karlova mostu. Veselo pričakovanje nas je kmalu zapustilo. Ni prenočišč!

ANDREJ PAVLOVEC

Mesto Brno z delom razstavišča, kjer vsako leto razstavlja vedno več držav

Kakšen je Orly?

Najmodernejše evropsko letališče - „Izgubljeni potniki“ - 25 tisoč radovednežev

Spomnimo se samo nekaterih karikatur v zvezi z ljubljanskim podvozom, ki so kazale izgubljenega pešca sredi vseh označb in znakov. Splošno mnenje je bilo, da je sedanje križišče cest pri podvozih manj pregledno, da se vozniki, kolesarji in pešci po »brezmejnem« število semaforjev ne znajdejo, čeprav bi moralo biti prav obratno. No, tako hudo vendarle ni.

Se večji in veliko težje prebavljivi problemi pa se pojavljajo na najmodernejšem letališču v Evropi - pariskem Orlyu. Časopis »Express« je v svoji karikaturi prikazal pravi labirint stopnišč in hodnikov s številnimi napismi in puščicami, sredi katerih leži izmučen potnik, ki v znak svoje kapitulacije pred to »urejenostjo« dviga bel robec. Uredništvo je razen tega sporočilo še naslednje: »Poslali smo našega risarja na Orly. Kljub največjim težavam mu je uspelo poslati risbo. Od tistega trenutka ni o njem ne duha ne sluha.«

Čas pastiric je prešel

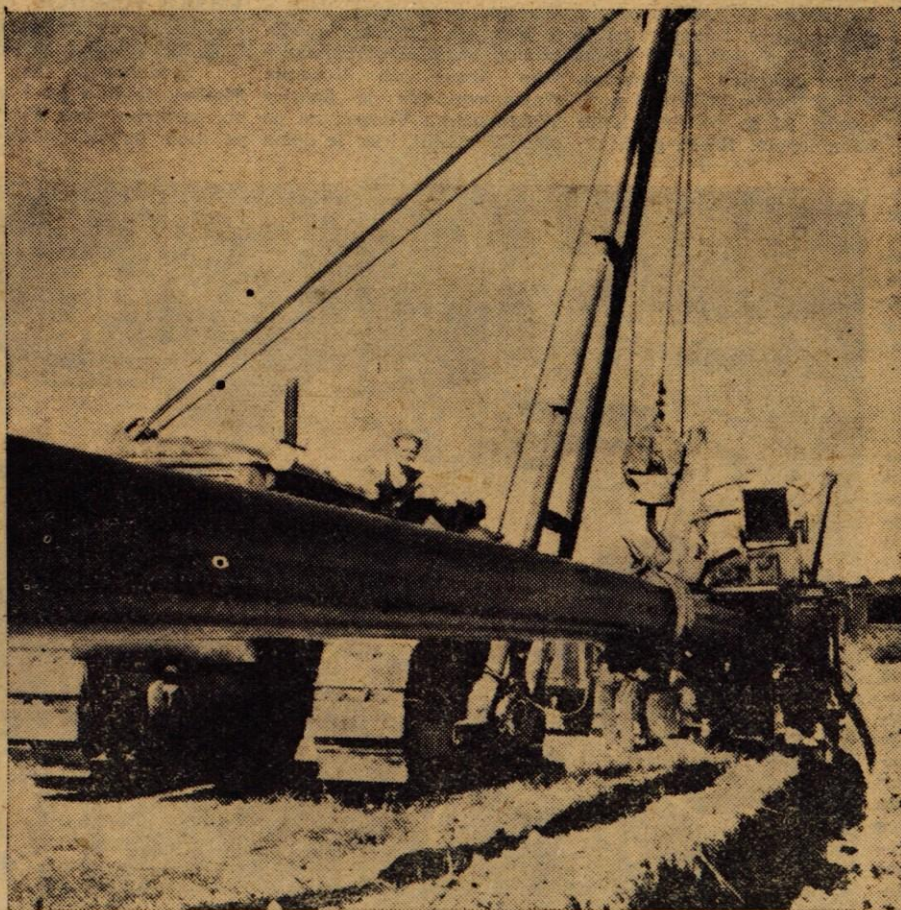
Projektanti so doživeli že veliko kritik na račun nepreglednosti in zmešnjave, ki jo je deležen normalni potnik v tem tehničnem čudu. Dohod do letal so hoteli skrajšati na najmanjšo mero. Da se potniki ne bi zbirali v čakalnicah družb v mestu in se nato skupaj s stewardeso prepeljali k letalu, so ustvarili najkrajšo zvezo letališča z mestom, tako da so avtomobilsko cesto Páriz - Fontainebleau speljali točno pod glavno zgradbo in tako potniki lahko pridejo do letališča posamič, kakor pač prihajamo na železniško postajo. Toda Pariz je mesto, kjer postaja gost promet že prava turistična privlačnost in letališče zato ni ostalo neprizadeto. Avtobusi, ki skrbijo za zvezo, odhajajo izpred pariške železniške postaje točno po napovedanem zaporedju - vsakih 15 minut, na letališče pa prihajajo vedno prepozno. Zaradi gostega prometa traja vožnja od 30-70 minut. Potnikom se seveda nato vedno mudi in čimprej bi radi prišli do svojega letala. »Čas pastiric, ki vodijo svoje črede, je minil«, je s tem v zvezi dejal glavni inženir Francoise Dedier. Vsak potnik mora sam najti svoje letalo, kakor najde na železniški postaji svoj vagon in zato je na letališču veliko svetlobnih znakov, puščic in napisov, ki naj bi ga usmerjali. V naglici po navadi

Kaj je takega

Kaj privablja tisoče v to ogromno zgradbo, kjer so projektanti mislili na vse, samo na brezglavo vihrajoče potnike ne. Ogromna, skoraj 450 metrov dolga dvorana ima tako debela okna in strop, da se v njej ne sliši ropot reaktivnih letal. Vgrajene ima posebne filtre iz oglja, ki vsrkajo vse vonje in slab zrak. Razmeščeno je 2900 zvočnikov, ki posredujejo informacije zelo tiho (zaradi razvranih živcev potnikov). Vsak izmed 400 uslužbencev ima svoj žepni radijski sprejemnik, s pomočjo katerega sprejemajo obvestila. Letališče ima tudi lastno televizijsko omrežje in 200 televizijskih sprejemnikov omogoča kontroliranje vzletišč in vstopanje potnikov.

K letališču spada tudi vse udobje, ki ga nudi potnikom hotel ali pol ducata restavracij in barov. Kino dvorana ima 270 sedežev in je izdelana v sijajni konstrukciji v zelenem steklu. Razen tega je tam tudi bolnišnica z zdravnikom in psihiatrom, otroški vrtec, kopališče in kapele za pobožnejše potnike - vse v najmodernejši tehnični izvedbi.

Uprava letališča je kljub kritikam z novim letališčem zelo zadovoljna, čeprav zaradi naštetih težav samo francoska letalska družba »Air France« izgubi dnevno po tri potnike. Glavni inženir Dedier pravi: »Nismo krivi, če so letalske agencije do sedaj že toliko razvadile svoje potnike, da ne znajo več samostojno misliti.«

Državniki petih vzhodnoevropskih držav so sklenili v vzhodni Evropi zgraditi naftovod, ki bo eden največjih na svetu. V Moskvi, Pragi, Varšavi, Berlinu in v Budimpešti se je zbrala skupina inženirjev in tehnikov, ki bo izdelala načrt za ta veliki projekt. Naftovod bo dolg 4.500 kilometrov. Iz naftnih polj pod Uralom bodo »tekoče zlato« pošiljali na Poljsko, Češkoslovaško, Vzhodno Nemčijo in na Madžarsko. Naftovod bodo speljali pod rekami Volga, Donom, Dnjeprom, Vislo in Donavo. Največje težave pa povzročajo priprave zemljišča preko gorskega masiva Krpatov.

Zanimivosti

FRANJE AVTOMOBILOV NA TEKOCEM TRAKU

V Londonu je začela obratovati prva avtomatizirana pralnica avtomobilov, v kateri lahko operejo na uro 250 vozil. Da bi se stroški 25 tisoč funtov obrestovali, so strokovnjaki izračunali, da mora iti skozi servis najmanj 8000 avtomobilov mesečno.

TOKIO - DESET MILIJONOV PREBIVAVCEV

Število prebivavcev Tokia je že doseglo število deset milijonov. 1. maja letos je bilo namreč v glavnem mestu Japonske 9.858.000 prebivavcev. V mesecu aprilu se je rodilo 80 tisoč novih meščanov ali vsake pol minute eden.

NOVA RUSKA MESTA

Državni inštitut za gradnjo in urejanje mest v Sovjetski zvezi predvideva, da bi do leta 1980, to je v manj kot 20 letih, zgradili več kot 100 novih mest. Prenekafera med njimi bodo prava vele mesta. Največje število teh mest bo zgrajeno na območju ruske federacije, ostali pa v Kazahstanu in Tadžikistanu. Posebno se govori o dveh novih mestih v vzhodni Sibiriji, ki sta že dobili svoji imeni - Uluj in Kritovo. Gradili bodo na predelih, na katerih je danes še neprehodna tajga, v obeh pa bo takoj prostora za 200 tisoč prebivavcev.

Zanimivo je, da je Sovjetska zveza že nekaj časa na čelu seznama držav z najmočnejšo stanovanjsko izgradnjo, pa ob tem tudi z najmočnejšo gradnjo mest. V Sovjetski zvezi zgradijo približno letno 15 stanovanj na tisoč prebivavcev, medtem pa ta številka v ZDA variira med 7 in 9, v Zahodni Nemčiji pa znaša okoli 10. Zato ni čudno, da v Sovjetski zvezi v posameznih desetletjih zraste največ novih mest. Od oktorske revolucije do danes je SZ dobila skoraj tisoč popolnoma novih mest.

Srajce za nespečnost

Za ljudi, ki zvečer ne morejo zaspati, so v New Yorku začeli prodajati posebne spalne srajce. Vonnj spalnih srajc učinkuje na živčni sistem tako ugodno, da nespečneži takoj zaspijo.

Zabava na višji ravni

Slab glas je kranjskim gostincem pred tremi meseci zadal prenekatere skrbi in pomisleke. Sicer pa, kaj tudi ne bi. Kavarna hotela »Evropa« je namreč postala zahajališče in zbirališče kranjskih postopačev, ki so bili brez smisla za zdravo zabavo. Kaj si je mislil gost – tujec, ki je zašel v kavarno? V kavarno je zato prišel enkrat in edinkrat. Na ta način je kavarna izgubljala goste in glas o raz-

vpitem lokalu v Kranju se je vedno bolj širil.

Uprava hotela »Evropa« si je dolgo belila glavo z rešitvijo tega problema in jo tudi našla. V oktobru so pričeli z adaptacijo kavarne in 28. oktobra je bil v Kranju odprt nov lokal »dancing«. Naziv je tuj, pomeni pa ples, čemur ustreza tudi sam lokal, saj je le-ta nekaj med kavarno in barem. Z novim lokalom je podjetje prevzelo nase nove

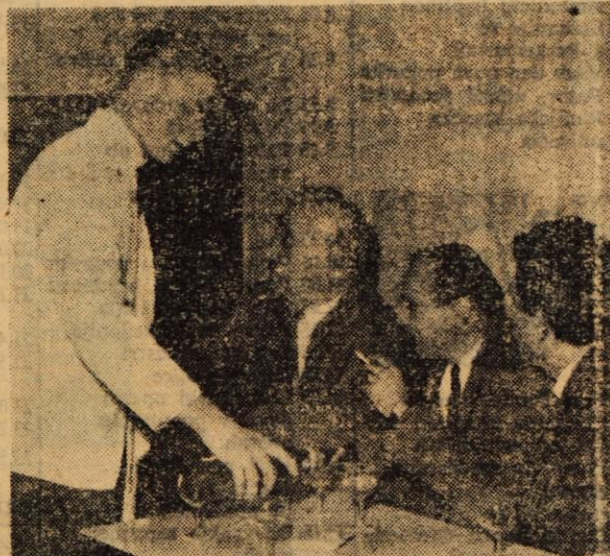
Lepo urejen lokal, prijetna glasba in nasmejani obrazi so pojem za marsikatero gostinca. Da je prav tako vzdušje uspelo ustvariti kolektiv hotelu »Evropa«, je za nas vsakakor razveseljiva novost.

Da bi se gostje počutili kar najprijetneje, so pred »dancingom« uredili tudi garderobo.

obveze in geslo: gost naj se zabava tako, da ne bo motil zabave drugih. Upravičeno lahko trdimo, da jim je uspelo, saj se prvi uspehi kažejo že sedaj. Razveseljivo je dejstvo, da so se tisti, ki so bili prej poznani kot razgrajaci, spremenili in pomirili. Tudi novih obrazov je v novem lokalu vsak dan več. S tem pa je bil dosežen tudi namen »dancinga«. Gost, ki bo lokal zapustil z dobrim vtisom, se bo prav gotovo še vrnil. Mnogi se bodo spraševali, le kaj je novega, da tako privlači. Odgovor na to vprašanje vsekakor ni enostaven, resnica pa je, da so k ustvaritvi dostojnega vzdušja brez dvoma mnogo pripomogli tudi preurejeni prostori, ki vzbujajo vtis vele mestnega lokala.

»Dancing« je za Kranj vsekakor pomemben, saj predstavlja hotel sam vmesno postajo potnikom iz Avstrije, Danske in Belgije, ki so namenjeni k morju. Ker je lokal odprt vsak dan, bo prenekalet inozemski gost prav rad preživel večer v plesu ob glasbi, ki s svojim repertoarjem zadovolji še tako različne in zahtevne okuse. – T. P.

Nekateri se raje zavrtijo, drugi pa v družbi prijateljev in ob polnem kozarcu rečejo marsikatero »krepko«

Psi so našli trupla dveh ponesrečenih

(Nadaljevanje s 1. strani)
Ko so prišli pod vznožje Bjelašnice so videli, da je planina okoli tri kilometre dolga, delijo pa jo trije žlebovi. Odločili so, da najprej preiščejo žlebove, ker je bilo največ verjetnosti, da so se ponesrečeni planinci zatekli v žlebove, da bi se izognili hudemu vetru.

Pes je izkopal hlačnico

Na skrajnem levem žlebu je odšel s svojim psom »Cinčom« Cveto Jakelj, ki je psa neprestano spodbujal, naj hitreje išče. Po uri iskanja je pes zaril svoj smrček v sneg in začel s kremplji kopati po svežem snegu.

Reševavec Cveto Jakelj nam je ta dogodek takole opisal:

– Mislim sem, da je pes na-

šel neki predmet, rokavico ali kaj podobnega. Ko sem pristopil, sem videl kos tkanine. Odkopal sem z roko globlje in opazil čevlji na iztegnjeni nogi. V tem trenutku sem vedel, da smo našli enega izmed pogrešanih. Poklical sem gorske reševalce, ki so mi sledili. Izkopali so truplo Aleksandra Krnjeveca, ki je ležal meter pod snegom. Zanimivo je, da so ljudje ta kraj že prej s lopatami prekopali, a trupla niso našli.

Dve trupli v levem žlebu

Po tem uspehu so odločili, da bodo vsi skupaj preiskali levi žleb. Menili so, da mladi planinec ni bil sam. In res 150 metrov višje je pes Naceta Horvata izkopal truplo Zorana Ivašnika. Zoranov oče, ki je v tem trenutku pri-

šel s planine, je v tem trenutku opustil upanje, da bo sina videl še kdaj živega. Tiho upanje je v tem trenutku zamenjal obup, ko so iz snega izkopali zmrznjeno truplo njegovega sina.

Naloga jeseniških reševalcev je bila tako opravljena. Tragični prizori, ki so jih videli, so jih silili, da se čimprej vrnejo domov. Bjelašnica je bila v teh dneh podobna mrliškemu odru. Daleč od planine so jim v Sarajevu ljudje izkazovali hvaležnost. Bili so v središču pozornosti.

Neka Sarajevčanka jim je dejala: »Ko smo zvedeli, da so prišli Slovenci, smo bili pomirjeni. Fantje z Jesenic jih bodo našli.«

Toda ali to priznanje zmanjšuje žalost ob veliki nesreči? Vsaj v tej meri, da ljudje spoznajo, da smo si v nesreči dolžni pomagati.

Kako so delale žene v Kranju

(nadaljevanje s 1. strani)
Mežakljo. Če so vse zveze odpovedale, je bilo gotovo, da bo mogoče priti v stik s partizani v Rovtah nad Podnartom – pri Pogačnikovih. V Podnart sem se vozila z vlakom. Sla sem kar v vagon, kjer je bilo največ Nemcev in, največkrat so mi ti pomagali dati pakete za partizane na prtljažnik.

Ste bili kakšnih akcij prav posebno veseli?

– Vsi – in tako tudi jaz – smo se neizmerno veselili prav vsakega, še tako majhnega uspeha. Ne veste, kako čudovit občutek je bil to, da je uspelo tako ali drugače pogniti okupatorja za nos. Za neki narodni praznik smo pripravili veliko količino lepakov s protinemško vsebino in jugoslovanskih zastavic. – Ponoči smo jih pritrčili na viseči most in na drugih vidnih mestih, zjutraj pa se veselili jeze nemških vojakov, ki so to odstranjevali. Omenim naj tudi veliko in prelepo svilenno zastavo, ki smo jo za 1. maj uspeli obesiti na Šmarjetni gori. Sele popoldne so jo odstranili.

Ali v tovarni za aktiviste NOB ni bilo nevarnosti?

– V začetku vojne ne. Delavci so se razdelili na so-mišljenike NOB, na pristale Nemcev in na neopredeljene. Večkrat smo se med sabo sprli in drug drugega preopredeljevali, vendar izdaj ni bilo. Zgodilo se je, da sem gela v tovarni pletla ali šivala za partizane.

Ste bili kdaj v prav posebno veliki nevarnosti?

– Skoraj vedno so me reševali le slučajni. Nekoč sem nosla v Rovte matrice, par in rdeče rute z napisom »Partizanci vseh dežel, združite se!« Srečala sem skupino Nemcev, ki so me začeli spraševati, kam grem. Rekla sem, da domov v Rovte. Pogledi so se zaustavljali na velikem paketu in mojem enkarju. Ko je že eden rekel, naj pokažem, je drugi zamahnil z roko, naj grem. Ob drugi priložnosti so natančno pregledali cekar, v žepu sem imela pa partizansko pošto. Veliko težav je bilo pri vodenju tovarisev do partizanov. Jeseni 1943 delo v ilegali zaradi pogostih izdaj ni bilo več mogoče in sem tudi sama odšla v parizane. Tam sem se počutila tako, kot da sem izven vseh nevarnosti. – M. S.

Radio

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05., 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05., 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 15. decembra

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Resne in šaljive od domačih skladateljev
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Zvenčice kaskade
9.45 Igra Pihalni orkester LM
10.15 Košana — simfonični triptihon
10.40 Seznanite se s Parkerjevimi
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Radijska kmečka univerza

12.15 Poje Planinski oktet
12.30 Chopinov klavirski trio
13.30 Od južnoameriških pamp do madžarske puzte
14.05 Ansambli iz Ponchiellijeve Gioconde
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavni kaleidoskop
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.50 Pianist Alberto Semprini
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Dve romanci
18.26 Balade francoskih naseljencev
18.45 Naši popotniki na tujem
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Novo v studiu 14
20.20 Noč, ko je zelo močno in neprenehoma deževalo
21.00 Za konec tedna — ples!
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.05 Zabavna medigra
23.15 Skupni program JRT

NEDELJA — 16. decembra

6.00 Z vedro glasbo v novi teden
6.30 Napotki za turiste
7.40 Pogovor s poslušavci
8.00 Mladinska radijska igra
8.51 Glasbena medigra
9.05 Mendelssohn in Sibelius
10.00 Se pomnite, tovariši...
10.30 Zabavno glasbena radijska matineja
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 Sto taktov za dober tek
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
14.00 Koncert pri vas doma

14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
15.15 Trikrat pet
15.30 Z glasbenimi zvoki iz 20. v 18. stoletje
16.00 Humoreska tega tedna
16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami
17.05 Instrumentalni intermezzo
17.15 Radijska igra
18.05 Simfonične variacije
18.20 Vedri zvoki
18.30 Sportna nedelja
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Izberite svojo melodijo
21.00 Ob sedemdesetletnici skladatelja Kadalyja
22.15 Skupni program JRT
23.05 Zaplešimo v novi teden

PONEDELJEK — 17. decembra

8.05 Zborovske priredbe popularnih skladb
8.25 Vedra glasba za dobro voljo
8.55 Za mlade radovedneže
9.25 Dva rondoja
9.45 Petnajst minut ob zvokih Kmečke godbe
10.15 Zaključni prizor opere Rigoletto
10.35 Naš podlistek
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.25 Kmetijska oddaja
12.15 Pesmi iz Makedonije
12.30 Zabavni orkestri
13.30 Popevke ulice
14.05 Ljubljanski operni pevci v popularnih operah
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
15.40 Literarni sprehod
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Obdobja slovenskega samospeva
17.40 Ritmi iz Capcabane
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Pisana paleta veselih napevov
18.30 Poje Komorni zbor iz Maribora
18.45 Radijska univerza
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije
20.45 Kulturni globus
22.15 Naš nočni kaleidoskop

TOREK — 18. decembra

8.05 Arije iz starih oper
8.35 Nekaj glasbe ob delu
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo
9.25 Majhni ansambli v plesnem ritmu
9.45 Poje akademski oktet

10.15 Iz romantične orkestralne literature
10.40 Napredujte v angleščini
10.55 Vsak dan nova popevka

11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — dr. Oskar Böhm: Rast sesnih pujskov
12.30 Zabavni kaleidoskop
13.30 Suita in divertimento
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
14.35 Venček narodnih in domačih napevov
15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
15.30 V torek na svidenje
17.05 Koncert po željah poslušavcev
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Stigolavi virtuozi
18.45 Ljudski parlament
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Sprehod po Dunaju
20.15 Radijska igra
21.25 Sonatina za violino in klavir
21.40 Plesna glasba
22.15 Zabavna glasba na valu 327,1
23.05 Nekaj lahke glasbe
23.20 Skupni program JRT
23.50 Melodije za lahko noč

SREDA — 19. decembra

8.05 Od uverture do kola
8.55 Pisani svet pravljic in zgodb
9.25 Zabavni kaleidoskop
10.15 Valček
10.25 Godalni trio
10.45 Človek in zdravje
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Radijska kmečka univerza
12.15 Ansambel Srečka Dražila
12.30 Dueti iz Carmen
13.30 Pol ure v vedrem tonu
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo
14.35 Nekaj krajših skladb
15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
15.30 Violončelist Pierre Fournier
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Zajčeva era v glasbenem življenju Hrvatske
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Zabavna glasba na šestih strunah
18.45 S knjižnega trga
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Za ples in razvedrilo
21.05 Skupni program JRT
22.50 Literarni noćturno
23.05 Zadnji ples pred polnočjo

CETRTEK — 20. decembra

8.05 Vlaške pesmi za zbor in klavir
8.20 Sedem pevcev — sedem popevk

8.40 Falla in Granados
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Odlomki iz opere Porgy in Bess
10.15 Glasbena medigra
10.20 Pet minut za novo pesmico
10.40 Tečaj ruskega jezika
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Zimske sobne cvetice
12.15 Veseli planšarji so v gosteh
12.30 Plošča za ploščo
13.30 Odmeki iz starih časov
14.05 V paviljonu zabavne glasbe
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Ob zvokih zabavne glasbe
15.30 Turistična oddaja
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Glasbena križanka
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Prvi večerni ples
18.45 Kulturna kronika
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Glasbeni intermezzo
21.00 Literarni večer
21.40 Noćturno in Kvartet
22.15 Skupni program JRT
23.05 Četrte ure z orkestrom Richard Hayman
23.20 Skupni program JRT

Drugi program

SOBOTA — 15. decembra

19.05 Hrvatski pianist Jurica Murai v Ljubljani
20.15 Orkester Mantovani
20.45 Prerez opere Ljubzenski napoj
21.35 Moderni plesni ritmi
22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA — 16. decembra

12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
13.10 Za ljubitelje operne glasbe
14.00 Zabavni zvoki
14.30 Popoldne ob komorni glasbi
15.15 Zabavna in plesna glasba
19.05 V nedeljo zvečer
20.00 Od valčka do jazz
20.20 Godala v ritmu
20.45 Concerto grosso v D-duru
21.00 Stiriokrat petnajst
22.15 Soareja sodobne komorne glasbe

PONEDELJEK — 17. decembra

19.05 Napredujte v angleščini
19.20 Umetnost Huga Wolffa
20.00 Ne vse — toda vsakomur nekaj
20.45 Zabavni omnibus
21.00 Jour fix v kinoteke

TOREK — 18. decembra

19.05 Struktura in vloga zvezne skupščine po osnutku ustave
19.20 Iz muzeja plošč
19.55 Komorni večer
20.45 Nouvelemente concertans
21.10 Novi posnetki sovjetske zabavne glasbe
21.30 Literarna oddaja
21.45 Jazz do 22.00

SREDA — 19. decembra

19.05 Tečaj ruskega jezika
19.20 Trio Horwendel
19.30 Po svetu jazz
20.00 Prizor iz 1. dejanja opere Črne maske
20.18 Šest trobent za orkester

20.45 Mala nočna glasba
21.00 To so ti prijatelji
21.20 Mozaik zabavnih melodij

CETRTEK — 20. decembra

19.05 Seznanite se s Parkerjevimi
19.20 Simfonija št. 2
20.10 Samospevi Franza Schuberta
20.45 Simfonietta
21.00 Melodije po pošti
21.45 Do zaključka programa plesni ritmi

PETEK — 21. decembra

19.05 Napišite narek
19.20 Dvajset minut z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana
19.40 Slavček
20.45 Igrajo majhni zabavni ansambli
21.00 Iz slovenske komorne glasbe
21.45 Jazz do 22.00

Televizija

SOBOTA — 15. decembra

RTV Beograd
18.00 Iz pionirskega doma
19.00 Po muzejih in galerijah
19.15 Ustavna tribuna RTV Ljubljana

NEDELJA — 16. decembra

19.30 TV obzorik
RTV Zagreb
19.30 TV pošta
19.45 TV helikopter JTV
20.00 TV dnevnik RTV Beograd
20.30 S kamerom po svetu Italija
21.05 Glasbena revija RTV Ljubljana
22.15 Tretji človek RTV Zagreb
22.15 Interpol

NEDELJA — 16. decembra

RTV Beograd
10.00 Kmetijska oddaja RTV Ljubljana
10.30 Robin Hood RTV Zagreb
10.30 Veter
Sportno popoldne RTV Beograd
18.00 Policarpo — italijanski igrani film
19.45 Propagandna oddaja JTV
20.00 TV dnevnik RTV Beograd
20.45 Muzej voščenih lutk
21.45 Magnetoskopski posnetki nekega športnega dogodka

PONEDELJEK — 17. decembra

RTV Ljubljana
18.00 Poležuh — lutkovna igra
19.00 Dokumentarni film RTV Beograd
19.15 Mala TV univerza RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik JTV
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 Tedenski športni pregled RTV Zagreb
20.45 Prost dan — TV kriminalka

RTV Ljubljana
21.45 Sodobni človek v slovenskem romanu

TOREK — 18. decembra

Ni sporeda!

SREDA — 19. decembra

RTV Ljubljana
18.00 Trmasta muca
18.15 Pionirski TV studio RTV Beograd
19.00 Mesečni TV studia Sarajevo

RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik
RTV Beograd
19.30 Dokumentarni film
19.45 Loto in športna prognoza JTV

20.00 TV dnevnik RTV Beograd
20.30 Ustavna tribuna RTV Zagreb
20.45 Glasbeni atelje
21.45 Panorama

CETRTEK — 20. decembra

RTV Zagreb
10.00 TV v šoli
RTV Beograd
18.00 Otroški filmski žurnal
18.30 Planet zemlja RTV Ljubljana
19.00 Aktualni razgovori RTV Zagreb
19.00 Zagrebški tednik RTV Ljubljana
19.30 TV obzorik RTV Beograd
19.30 Ekspedicija JTV

20.00 TV dnevnik RTV Ljubljana
20.30 TV podlistek RTV Zagreb
20.30 Po Jugoslaviji
20.55 Kratki propagandni filmi

SREDA — 19. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 10. uri, nem. film ZADNJI AKORD ob 20. uri, premiera ameriškega barv. CS filma ALAMO I. del ob 22.30 uri
Svoboda — nemški barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK ob 16. in 18. uri
Naklo — italijanski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 16. in 19. uri

TOREK — 18. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

SREDA — 19. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

PETEK — 21. decembra

RTV Ljubljana
18.00 Kuharski nasveti
18.30 Nobelovi nagradenci
19.00 Kratki film
19.30 TV obzorik
19.45 Propagandna oddaja JTV
20.00 TV dnevnik RTV Zagreb
20.30 Servis v stanovanju
21.00 Serjoža, sovjetski igrani film

Kino

SOBOTA — 15. decembra

Center — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 16. in 18. uri, zap. nem. film STRE-

LEC V ZELENEM ob 20. uri, premiera ameriškega barvne- ga CS filma ALAMO I. del ob 22. uri

Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 18. uri, nem. film ZADNJI AKORD ob 20. uri, premiera ameriškega barv. CS filma ALAMO I. del ob 22.30 uri
Svoboda — nemški barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK ob 18. in 20. uri
Cerkije — šved. film MEIN KAMPF ob 19.30 uri

NEDELJA — 16. decembra

Center — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 10. uri, nemški film STRELEC V ZELENEM ob 15. in 19. uri, nem. barvni film ZADNJI AKORD ob 17. uri, premiera francoskega CS filma TAXI PROTI TOBRUKU ob 21. uri
Storžič — ameriški VV film HUDICEV UČENEC ob 13. uri, nemški barv. film ZADNJI AKORD ob 15. in 19. uri, švedski film MEIN KAMPF ob 17. uri, premiera nemškega filma SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 21. uri
Svoboda — nemški barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK ob 16. in 18. uri
Naklo — italijanski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 16. in 19. uri

Svoboda — nemški barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK ob 16. in 18. uri
Naklo — italijanski barvni CS film PORTUGALSKE PERICE ob 16. in 19. uri

PONEDELJEK — 17. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film STRELEC V ZELENEM ob 10. uri, matineja, nemški film SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 16., 18. in 20. uri

TOREK — 18. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

SREDA — 19. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

Jesenice »RADIO«

15. decembra — italijanski CS film MASČEVANJE GUSARJA
16. in 17. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA
18. do 20. decembra — ameriški barvni CS film ALAMO II. del
21. decembra — ameriški barvni film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE

Jesenice »PLAVZ«

14. do 16. decembra — bolgarski film DOLGA NOČ 1943
15. do 18. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA

20. in 21. decembra — angl. VV film V SOBOTO ZVEČER IN NEDELJO ZJUTRAJ

Zirovnica

15. decembra — amer. CS barvni film SLAB DAN V BLACK ROCKU
16. decembra — franc.-italijanski film PO TOLIKO LETIH
17. decembra — amer. barv. CS film ALAMO — II. del
19. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA

Dovje

15. decembra — franc.-italijanski film PO TOLIKO LETIH
16. dec. — amer. barvni CS film SLAB DAN V BLACK ROCKU
20. decembra — amer. barv. CS film MARATONSKA BITKA

Koroška Bela

15. decembra — bolgar. film DOLGA NOČ LETA 1943
16. decembra — amer. barv. CS film ALAMO — II. del

Ljubno

15. decembra — italj. barv. ni CS film DANASNJA DEKLETA ob 19.30 uri
16. decembra — italj. barv. ni CS film DANASNJA DEKLETA ob 16. uri

Kropa

15. decembra — ruski film NEBO KLICE ob 20. uri
16. decembra — franc. film SLABE ŽENE ob 15. in 19.30 uri
20. decembra — amer. barv. film AVANTURE TOMA SOJERJA ob 19.30 uri

Radovljica

15. decembra — franc. barv. film SESTANEK S HUDICEM ob 20. uri
16. decembra — amer. barv. film ŽIVIM ZA TEBE ob 16., 18. in 20. uri

SREDA — 19. decembra

Center — amer. barvni CS film ALAMO I. del ob 16., 18. in 20. uri
Storžič — nem. film SLUČAJ INSPEKTORJA SIRDINGA ob 10., 16., 18. in 20. uri

Jesenice »RADIO«

15. decembra — italijanski CS film MASČEVANJE GUSARJA
16. in 17. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA
18. do 20. decembra — ameriški barvni CS film ALAMO II. del
21. decembra — ameriški barvni film TARZANOVA BORBA ZA ŽIVLJENJE

Jesenice »PLAVZ«

14. do 16. decembra — bolgarski film DOLGA NOČ 1943
15. do 18. decembra — ameriški barvni CS film MARATONSKA BITKA

riški film MOZ, KI JE DEL LAL DEŽ ob 18., 20., — 9.30, 17. in 20. uri

17. in 18. decembra — domači film SASA ob 18. in 20. uri v počastitev občinskega praznika — cene vstopnicam enotne 50 dinarjev
19. decembra — domači film NE UBIJ ob 18. in 20. uri
20. in 21. decembra — francoski film DVOJNI OBRAT ob 18. in 20. uri

Sk. Loka »PREDILEC«

15. do 16. decembra — sloven. film BALADA O TROBENTNI IN VOJAKU ob 19.30, 16. in 18. uri
19. decembra — franc. film DVOJNI OBRAT ob 19. uri

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE V KRANJU

SOBOTA — 15. decembra ob 16. uri Fos: PLESOCI OSLIČEK — glasbena komedija za otroke, IZVEN

NEDELJA — 16. decembra ob 10. uri URA PRAVLJIC — filmske zgodbe, ob 16. uri za IZVEN Fos: PLESOCI OSLIČEK — glasbena komedija za otroke

TOREK — 18. decembra ob 16. uri Fos: PLESOCI OSLIČEK — gostovanje v Podbrezjah v okviru dedka Mraza, ki ga prireja DPD Svoboda Kranj

SREDA — 19. decembra ob 16. uri Fos: PLESOCI OSLIČEK — gostovanje v Cerkljah v okviru dedka Mraza, ki ga prireja DPD Svoboda Kranj

CETRTEK — 20. decembra ob 16. uri Fos: PLESOCI OSLIČEK — gostovanje v Naklem v okviru dedka Mraza, ki ga prireja DPD Svoboda Kranj

DPD PRIMSKOVO priredi v nedeljo, 16. decembra, VEČER NARODNIH PESMI IN PLESOV v Zadržnem domu na Primskem ob 16. uri

Športne prireditve

KEGLJANJE

Kranj — Danes popoldne bo na kranjskem kegljišču krožkovno tekmovalje. Prireditve bodo verjetno snemali za dokumentarni film.

Kranj — Jutri ob 9. uri bo na kegljišču v Kranju dvoboj ekip Železnice iz Celja in domačega Triglava.

SANKANJE
Begunje — Jutri ob 10. uri bo v Begunjah ekipno sankarsko tekmovalje za Orlov pokal.

SMUČANJE
Mojstrana — Jutri dopoldne bo v Mojstrani meddržtevno tekmovalje tekačev. Nastopili bodo člani in starejši mladinci v teku na 15 kilometrov.

Škofja Loka »SORA«
15. do 16. decembra — atle-

Kranj — V ponedeljek ob 10. do 16. ure bo pri izhodu iz kina Center smučarski sejem, na katerem bodo smučarji prodajali ali zamenjavali smučarsko opremo.

NAMIZNI TENIS

Ljubljana — Danes bodo triglavani v Ljubljani igrali odločilni dvoboj za prvo mesto v slovenski namiznoteniški ligi z Odredom.

Jutri bo v Ljubljani finale republiškega ekipnega prvenstva za mladince.

Turistični informator

V KRANJU so prosto postelje le še v hotelu »Evropa« (20) in v zasebnih tujskih sobah (10). Na JEZERSKEM je v gostišču Dom na Jezerskem prostih 66 postelj, medtem ko je v zasebnih sobah še dovolj postelj na razpolago. V PREDDVORU ima Grad Hrib 17 prostih postelj. V Domu na Kravcu je prostih 42 ležišč. Žičnica obratuje. Novi dom bodo odprli prihodnjo soboto. Na BLEDU je v hotelih dovolj prostora. Tudi v BOHINJU je v hotelih in zasebnih sobah še dovolj prostih postelj. V izobraževalno rekreacijskem centru PODVIN (grad Podvin je oddaljen 100 metrov od ceste I. reda) razpolaga s 45 posteljami. Vsako soboto je ples. Sprejemajo se rezervacije za posamezne skupine. V TRŽICU je v hotelu »Pri Pošti« 20 prostih postelj, medtem ko je v zasebnih sobah prostih 14 postelj. Pri Marti Ankele v PODLJUBLU je prostih 12 ležišč.

KJE BOMO SILVESTROVALI?

Na Jezerskem, v Podvinu in v Bohinju, na Kravcu in Predvoru je že vse zasedeno. Nekaj prostih mest imajo še v hotelu »Evropa«, Kranj in pri Pošti v Tržicu. V obeh hotelih je rezervacija z novoletnim menujem 2000 dinarjev. V kranjskem »Jele- nu« ne bodo priredili silvestrovanja, temveč bo lahko preživel silvestrovo vsak sam ali z družbo, le če bo prišel pravočasno. Pohitite!

KULTURNE PRIREDITVE

Novoletna darila

Kaj knala se bomo poslo-
vili od starega leta in lepa
navada obdarovanja se je
obrnila, zato ne bomo poza-
bili vsaj s skromnim darilcem
presenetiti svojih najbližjih.
Skušali bomo naštetiti nekaj
daril.

Za moškega: doza za tobak,
nalivno pero v usnjenem etuiju,
kravata, pleten pullover, usnje-
ne rokavice, zapeljive gumbe,
srajco, usnjeni ovitek — ovi-
tek za knjigo, taso s kozarci

za whisky, copate, doza za
cigarete. Prav gotovo ste že
pripravili nekaj denarja za
darilo in se boste morda odlo-
čili in kupili eno izmed našte-
tih daril.

Kaj pa bi razveselilo ženo
ali dekle? Poglejmo? Lepega
dežnika bi bila verjetno prav
vsaka vesela; če ne moremo
seči tako globoko v žep, je
prav prijetno darilo lep kari-
visti športni šal ali usnjene
rokavice. Letos so zelo moder-
ni pulji z visokim ovratni-
kom, morda bi z njim razve-
selili ženo. Pripravno darilce
mladem dekletu je šatulja za
nakit ali mala kozmetična
torbica. Zelo lepe lakaste tor-
bice vabljivo kuhajo iz izlo-
benih oblik; če bomo napra-
vili nekemu veselje, jo kar
hitro kupimo. Verjetno bo
vsaka žena — gospodinja ve-
sela tudi gospodinskih pripo-
močkov.

Zanimivosti iz Pariza

»Dama brez klobuka je kot
i brez pike!« pridigajo pari-
ške modistice. Modni ustvar-
janci gredo pa še dlje. Menijo
»Klobuk brez krzna je kot ne-
sišni i«. Torej Parižani ne
dovolijo damam več nositi
klobuka ali baretke, ne da bi
imela vsaj velikega krznene-
ga cofa.

Vsaka Francozinja, ki hoče
iti vstric s kozmetičnimi dik-
taturami nosi umetne trepal-
nice. Tako prav nedolžno
otroško zre s svojimi veliki-
mi očmi in umetnimi trepal-
nicami v svet. Njena lička so
prijetno dekleško zardela (se-
veda ji do tega pripomore li-
čilo in puder). Poljublja pa z
majhnimi, le rahlo obarvani-
mi ustnicami.

Morda vas še zanima pro-
cent svetlo lasih lepotic in tem-
nolask. Le 7 odstotkov vseh
damic stopica naokoli s svojimi
obeljenimi lasmi. Vedno
bolj pa se veča število rde-
čelask, ki pa še vedno zaosta-
jajo za brinetkami in črnolask-
kami.

Kaj morajo vedeti mlade matere

Ce dudka še nima luknjice,
jo bomo naredile, in sicer z
debelejšo iglo, katere konico
smo razkužili. Nato dudko
dobro prekuhamo. 3 minute
kuhanja zadostuje, sicer bi
škodovalo gumiju.

Steklenica mora biti vedno
znova prekuhana, posebno pr-
ve tedne. Nato enkrat tedne-
sko zadostuje.

Kaj pa moramo paziti pri
kopanju? Otroka kopljemo
vedno pred hranjenjem. Voda
mora imeti od 30 do 38 stopinj
Celzija. Pri zdravem dojen-
čku ni potrebno očiti, noska in
ust posebej čistiti. Nohte po-
strižemo, ko otroček spi. Ko
otrok postane večji, se kaj
pogosto zgodi, da poje gumb
ali dinar. Pri teh gladkih
predmetih se ni treba preveč
razburjati in si delati skrbi.

Navadno se bodo z blatom iz-
ločili. Pri koničastih predme-
tih pa mora takoj priskočiti
na pomoč zdravnik.

Beljakovine

Ime beljakovina izvira iz
besede beljak. Slišimo tudi
tujko protini. Protos pomeni
v grščini prvi, torej snov, ki
je prva, zelo važna. Beljako-
vine so sestavljene iz ogljika,
vodika, kisika, žvepla, delo-
ma fosforja in železa. Vse
beljakovine so zelo neobsto-
jne, hitro se spremenijo in to
je njihova dobra lastnost. —
Moko, maščobe in testenine
še nekako shranimo: meso,
ribe, jajca pa težko, ker se
prehitro kvarijo.

Imamo pa beljakovine ži-
valskega in rastlinskega iz-
vora. Živalske beljakovine so
važnejše (mleko, ribe, jajca,
meso) od rastlinskih (žitarice,
zelenjava in sadje). Rast-
line imajo namreč mnogo
manj odstotkov beljakovin,
pa tudi sestavina rastlinskih
beljakovin je drugačna kot
sestavina živalskih beljako-
vin.

Beljakovine se v telesu ne
morejo kopičiti tako kot to-
ščice in ogljikovi hidrati; ko-
likor jih je odveč, se izločijo
iz telesa.

Tudi konfekciji bi lahko mar-
sikaj očitali. Da, napredek je
viden, kljub temu je še zelo
veliko nepravilnosti. Izdelava
nekaterih modelov je zelo
površna in verjetno boste
istega mnenja, da so le pre-
več očitni konfekcijski mo-
deli, zakaj na ulici večjega
mesta prav gotovo srečate v
kratkem času vsaj nekaj žena
in deklet v istem konfek-
cijskem oblačilu. Konfekcijsko
podjetje bi se moralo pri
izdelavi omejiti na določeno
število modelov, ne pa — če
gre artikel v promet, proiz-
vodno le-tega še povečati. —
Pa naj bo model še tako pri-
kopen in cena primerna, se
mi zdi, da se bo potrošnica
ob naslednjem nakupu zelo
premislila, kaj bo vzela. Pro-
sili bi vas, spoštovane brave-
ke, če bi nam priskočile na
pomoč in na naslednja vpra-
šanja odgovorile in poslale
na naše uredništvo.

1. Kaj vam je všeč v naših
konfekcijskih trgovinah?

2. Predlog k izboljšanju.

3. Ste s kroji in izdelavo
zadovoljni?

4. Se vam zdi, da imamo
dovolj otroške konfekcije in
da mere ustrezajo?

5. Kaj mislite o moških
konfekcijskih oblačilih?

6. Se nekaj za zrelejšo
bravke. Kaj bi svetovale
mladim dekletom pri izbiri
njihove garderobe?

7. Ali najdejo matere do-
volj potrebnih stvari za nego
in oblačenje dojenčka?

8. So vam izložena okna
naših trgovin všeč ali pa se
vam zdijo preveč natrpana in
neukusno urejena?

Za vse odgovore vas vljudo-
mo prosimo in upamo, da jih
bomo vsaj nekaj prejeli.

ROKE

Negovane roke so lepe in se izplača potruditi, da to
dosežemo. Če imamo dobre pripomočke kot škarje in pili-
co, nam bo negovanje nohtov že olajšano.

ODSTRANJEVANJE LAKA IN SE NEKAJ PRAVIL:

Na vato bomo kanile le ne-
kaj kapljic acetona ali od-
stranjevalca laka; nalakirane
nohte bomo z vato podrg-
nile in bomo odstranile lak.
Nohte bomo pilile le v eni
smeri, in sicer od zunanega
roba proti sredini. Ne pilite
pregloboko v noht, posebno
pa ne, če se vam nohti radi
lomijo.

Umivanje nohtov: Nohte
umivajte v topli milnici in

jih dve minuti dolgo v njej
namakajte. Nato nohte skrb-
no zbrisite in še preostale
ostanke umazanije iz nohtov
odstranite. Nohte in prav ta-
ko celo roko do komolcev
namažite s kremo in jo vtri-
te v kožo.

Pred lakiranjem nohtov si
jih boste skrbno umile in
obrisale, zakaj na zamašče-
nih in vlažnih nohtih lak ne
bo dolgo trajal. Nohte boste
lakirale dvakrat, tako bo lak
dlje držal. Če so nohti širo-
ki, ne boste lakirale vsega
nohta.

Prve snežinke so že pobelile tla in športni puloverji so zavzeli pomembno mesto v garde-
robi. Prav posebno so letos priljubljeni šali, ki si jih vržemo okoli vratu

Mali nasveti

● Paradižnikova mezga v
konzervni škatli bo dlje osta-
la sveža, če ji prilijemo ne-
kaj olja.

● Orehova jedra, ki so
žarka, namočimo za nekaj ča-
sa v mleko. Neprijeten okus
bo izginil.

● Saje z loncev bomo prav
lahko očistile, če bomo zuna-
nje stene lonca pred uporabo
premazale z milom.

● Triko oblačil nikoli ne
smemo šivati s šivalnim stro-
jem ali z ostrim sukanecem,
zakaj igranje nastati nove
luknjice. Za krpanje uporab-
ljamo le fino svileni prejo,
pa tudi taki šivi naj ne bodo
preveč zategnjeni.

Najdaljši dan

„Največji vojni film“

V boju za filmsko publiko, ki je vsak dan težji, se različne filmske industrije poslužujejo različnih metod. Finančno in tehnično močni Hollywood se je usmeril predvsem na široko platno, »velike« teme, množice statistik, nekaj ur dolge filme — skratka na tako imenovane »mamuške filme«, da bi tako privabil čimveč ljudi v filmske dvorane. Eno izmed zadnjih in največjih tovrstnih del je film »NAJDALJSI DAN«, katerega premiera je bila pred nekaj tedni in je v marsikaterem pogledu tako zanimiv, da si velja nekoliko pobliže ogledati njegovo nastajanje.

Šef produkcije in soredizer »Najdaljšega dneva« je Darryl F. Zanuck, novi predsednik družbe 20th Century Fox, ki je film posnela na evropskih tleh. Vsebinsko je prvi dan zavezniške invazije v Normandiji — točneje od noči 5. junija do poznega popoldneva 6. jun. 1944. Naslov pa je vzet iz napovedi feldmaršala Erwina Rommela, poveljnika oddelkov SS, ki je bil vrhovni komandant nemške obrambe zoper zavezniško invazijo: »Prvih 24 ur invazije bo odločilnih. Tako za zaveznike kot za Nemčijo bo to najdaljši dan.«

Scenarij za film so po popularnem romanu Corneliusa Ryana napisali avtor knjige ter James Jones in Roman Gary. Namen filma naj bi bil predvsem prikazati človeško dramo v teh bojih in pa osvetliti invazijo s štirih vidikov: ameriškega, britanskega, francoskega in nemškega. Zato je tudi posamez-

VERODOSTOJNOST

Pri snemanju so seveda stalno sodelovali vojaški svetovavci iz vseh štirih držav, pa tudi drugače je producent Zanuck storil tako rekoč vse, da bi bil film čimbolj verodostojen — vsaj tako zagotavlja. Tako so večino zunanjih prizorov (ki zavzemajo dve tretjini filma)

Henry Fonda (desno) kot brigadni komandant Theodore Roosevelt v »Najdaljšem dnevu«

posneli na mestih, kjer so se v resnici odigrali na normandijski obali, tistega usodnega dne. Vendar pa so »najslikovitejše« prizore invazije posneli na otočku Ile de Rey ob francoski atlantski obali. Miniranje vlaka niso posneli z maketo, ampak so si privoščili pravo lokomotivo z 11 vagoni. — Posnetke nočnega pristanka 82. padavske divizije so snemali tri tedne ponoči. Ker so se mnoga prizorišča tedanjih bitk medtem precej spremenila, so jih morali za snemanje preurediti — požgati grmičevje, s peščenimi zakloni zakriti spomenike, ki so jih ponekod postavili, obnoviti minske kraterje itd.

Ves čas sta zunanja snemanja opravljali dve skupini hkrati, ob nekaterih priložnostih pa kar štiri. Povezavo med njimi je vzdrževal producent Zanuck s helikopterjem, za katerega pravi, da se ga je tako privadil, da je sčasoma začel jemati s seboj tajnico in med poletom od enega do drugega prizorišča sestavljal dopise.

Notranje prizore so posneli v največjem francoskem studiju »Boulogne«, kjer so zgradili 47 prizorišč. Tudi tu sta ves čas delali dve ekipi hkrati. V studiju so postavili vse od notranjosti jadranskega letala do bombardiranega nemškega bunkerja. Za sceno, v kateri se debutantka Irina Demich (ki igra vodilno izmed maloštevilnih ženskih vlog v filmu) v vodi bori z nemškim vojakom, so (ker je zunaj zmrzovalo) v studiju celo zgradili potok z ogrevano vodo. Menijo, da je bil to eden največjih objektov, kar so jih doslej zgradili v francoskih studijih.

BREZ ČLOVEŠKIH ŽRTEV

V neštevilnih posnetkih vojaških operacij so kajpada sodelovale tudi vojaške enote in dodatno tudi statisti: v enem izmed množičnih prizorov je nastopilo 2000 ljudi. Kljub stalnemu streljanju in eksplozijam min na srečo ni bilo človeških žrtev. Vsega skupaj so zabeležili le nekaj lažjih poškodb in celo Jeffrey Hunter je ostal cel, čeprav je v nekem prizoru le za las manjkalo,

da ni dobil krogle v desno oko. Odnese pa je odrgnino na licu in dobršno mero strahu, prav tako pa tudi tisti, ki so prizor snemali.

V celoti so posneli čez 120 tisoč metrov filmskega traku, katerega predvajanje bi trajalo 66 ur. Iz tega materiala so napravili film, ki še vedno traja dobre tri ure. — Film je stal po zadnjih približnih cenitvah nekako 10 milijonov dolarjev, od česar je šla dobra petina za igravske honorarje. Seveda je med 50 igravskimi imeni v tem filmu tudi vrsta takih, ki so zanesljiv porok za komercialni uspeh filma. To so: na britanski strani Richard Burton, Kenneth More, Richard Todd in Peter Lavford; na francoski Daniel Gelin, Bourvil, Christian Marquand in Arletty; na ameriški Henry Fonda, William Holden, Robert

Mitchum, Jeffrey Hunter in Tommy Sands; na nemški strani pa Curt Jürgens, Hans-Christian Blech in Werner Hinz.

Kar se tiče namena, ki ga je »Fox« hotel doseči s tem filmom, je ta nedvomno dosežen. Z zanimivo temo, nje-no široko zasnovano obdelavo, s privlačnimi igravskimi imeni in z izdatno reklamo je komercialni uspeh filma že zagotovljen. Sodbo o umetniškem uspehu filma pa bo izrekla svetovna filmska kritika, ki nad filmom prav verjetno ne bo tako navdušena kot producent Zanuck in družba »20th Century Fox«. Toda to na stvari ne bo dosti spremenilo, zakaj producenti, občinstvo in kritika se pri ustvarjanju svojega mnenja in svojem ravnanju kaj malo ozirajo drug na drugega!

DUŠAN OGRIZEK

Filmske zanimivosti

Trije Bergmani

Pravijo, da je moralo priti do tega: Ingrid Bergman bo igrala v filmu Ingmarja Bergmana (med seboj nista v nikakem sorodstvu!). Toda nihče ni pričakoval, da bo pri filmu udeležen še en Bergman. Film »Ingeborg« bodo namreč posneli po odrskem delu Hjalmarja Bergmana! Upajmo, da film ne bo zanimiv samo zaradi tega.

Slabo vreme

Angleški producenti in režiserji se velikokrat pritožujejo nad slabim vremenom, ki jim vedno znova prekriza načrte. Toda medtem ko so bile njihove pritožbe zaradi izredno slabega poletnega vremena še posebno glasne — je bil eden izmed njih še vesel. Tony Richardson bi namreč rad, da bi bil njegov »Tom Jones« tudi glede vremena resnično angleški. Tako so se v Angliji menda prvič zaslislale besede: »O. K., sonce se je skrilo. Snemanje!«

Claudia Cardinale v Bologni: njevem filmu »Senilnost«

TAKSI ZA TOBRUK režiserja Denysa de la Pateriera z igraci Linom Venturo, Charlesom Aznavourjem in Hardyjem Krügerjem je pustolovščina iz druge svetovne vojne. Diverzija skladišča bencina in beg štirih francoskih vojakov skozi puščavo, srečanje z nemško patruljo in puščavsko okolje skupaj s solidnimi igravskimi in režiserskimi imeni obetajo zanimivost in napetost, pa mogoče še kakšen problem človeka v vojni za nameček.

ALAMO je eden najširše zasnovanih westernov, ki ga je v okviru klasičnih zakonitosti tega žanra z zavzetostjo in posluhom režiral John Wayne in v njem zaigral glavno vlogo Davyja Crocketta. V filmu o junaški posadki trdnjave, ki se je borila do zadnjega moža, igrajo še Richard Widmark in Laurence Harvey. »Alamo«, ki ga bomo pri nas gledali v dveh delih, je sicer brez kakršnih umetniških pretenzij, toda ODLIKUJE GA PREPROSTA PREPRIČLJIVOST IN JE KVALITETNA ZABAVA.

»To je vendar čisto naravno! Ali ste opazili, kako je Mister Franklin bil naenkrat istega mnenja z gospodično Margaret? Kako se je sklonil k njej in jo z vso simpatijo pogledal? In ali ste opazili tudi, kako je bila miss Greyeva zaradi tega nejevoljna? In Mr. Fraser, on — «

»Poirot, neozdravljivo sentimentalni ste!«
»Pa sem res vse prej kot to!« Sentimentalni ste vi, Hastings!«

Hotel sem ravno temeljito ugovarjati, ko se v tem trenutku nenadoma odpro vrata. Presenečen sem zagledal Toro Greyevo.

»Oprostite, da prihajam še enkrat,« je dejala mirno. »Vendar mislim, da vam moram nekaj pojasniti, gospod Poirot.«

»Prosim, gospodična! Izvolite sesti!«

Usedla se je in se nekoliko obotavljala, kot da izbira besede. »Za tole gre, gospod Poirot. Mr. Clarke vam je na viteški način dal razumeti, da zapuščam Combeside na lastno željo. V resnici pa zadeva ni čisto taka. Jaz bi rade volje ostala še naprej — saj je dela vedno na pretek, že z zbirkami, če ne drugače. Toda lady Clarke je želela, naj grem. Upoštevam naravo, da je hudo bolna in da je njena razumnost zaradi velike množine morfija dokaj zmedena. Zaradi tega je nezaupljiva in si vse mogoče domišlja. Ceprav brez vsake podlage, je bila proti meni nerazpoložena in je zahtevala, naj zapustim hišo.«

Moral sem občudovati njen pogum. Nič ni poskušala, da bi se ognila dejstvu, ampak se jih je lotila z vso odločnostjo in z občudovanja vredno odkritosrčnostjo. Moje srce je bilo polno občudovanja in simpatije do nje.

»Občudovanja vredno je, da ste se vrnili in nama vse to povedali,« sem dejal.

»Vedno je bolje govoriti resnico,« je odvrnila z lahnim smehljajem. »Nikakor se ne bi hotela skrivati za Mr. Clarkovim viteštvom. Kavalir je.«

Njene besede so bile polne toplinc. Kot se je zdelo, je gospoda Clarka cenila nenavadno visoko.

»Zelo ste odkritosrčni, gospodična,« je dejal Poirot.

»To je bil zame precej hud udarec,« je nadaljevala Tora žalostno. »Niti pojma nisem imela, da me lady Clarke ne more trpeti. Nasprotno! Prav prepričana sem bila, da me ima zelo rada.« Obraz se ji je pomračil. »Človek se pač nikoli ne izuči! Tako, to je bilo vse, kar sem vam imela še povedati! Na svidenje!«

Spremil sem jo na stopnišče. »To je bilo zelo dostojno od nje,« sem dejal, ko sem se vrnil. »To dekle je pogumno!«

»In preračunljivo.«

»Kako, preračunljivo?«

»Hotel sem reči, da gleda daleč predse.«

Nisem vedel, kaj naj na to zadnje odgovorim, rekel sem le: »Tora je res lepo dekle!«

»In se tudi lepo oblači! Ta njena crape marocain in srebrna lisica okrog vratu — zadnja moda!«

»Pravi pravcati damski krojač ste, Poirot. Jaz se nikdar ne menim za to, kako so ljudje oblečeni.«

»Potem se pa zapišite med nudiste!« Takoj je menjal temo pogovora in s tem preprečil, da bi mu mogel ugovarjati. »Veste kaj, Hastings, nikakor se ne morem otresti vtisa, da je bilo že med današnjim pogovorom rečeno nekaj izredno važnega. Čudno, nikakor ne morem izbežati, kaj naj bi to bilo... En sam hip me je obšlo: To me spominja na nekaj, kar sem videl ali slišal...«

»V Churstonu?«

»Ne — ne v Churstonu... prej... nič ne da, se bom že spet domislil.«

Pogledal me je, morda ga nisem dovolj pozorno poslušal, posmejal se je in spet začel prepevati. »Angel je, kajne? Govoriti mnogo se ne sliša — iz Švedske ona spet se vrata...«

»Poirot,« sem dejal, »vrag naj vas pobere!«

LADY CLARKE

Globoka turobnost je težko ležala na Combeside, ko sva prišla tja drugič. Deloma je bilo tega morda krivo vreme — mokrotan dan septembra, ki naju je spominjal na jesen — deloma pa tudi, ker je bilo večina oken zaprtih. Zasloni so bili spuščeni in sobe v pritličju zaprte. Mali

prostor, kamor so naju peljali, je bil poln vlage, dišalo je po neprežračenem.

Bolničarka, ki se je videlo na prvi pogled, da je zelo sposobna, se je igrala s svojimi naškrobljenimi zapestnicami. »Gospod Poirot?« je vprašala živahno. »Sestra Clara sem. Mr. Clarke mi je pisal, da boste prišli.«

Poirot je pozvedoval, kako gre lady Clarke.

»Če upoštevamo prilike, niti ne tako slabo.«

»Ce upoštevamo prilike,« sem si mislil, »to se pravi: glede na bližnjo smrt.«

»Seveda nikakor ne moremo pričakovati kakga izdatnega izboljšanja, toda boleznj se upiramo pač po najnovejših izsledkih in to ji zelo lajša trpljenje. Dr. Logan je z njenim stanjem kar zadovoljen.«

»Toda res je vendar, da nikoli več ne more ozdraveti?«

»O, tega mi nikoli ne trdimo!« je odvrnila sestra, ki jo je hkrati resnica nekoliko prizadela.

»Meževa smrt je bila zanjo vsekakor silen udarec, kajne?«

»Vidite, gospod Poirot — ne vem, če me boste razumeli — toda udarec zanjo ni bil tako strašen, kot bi to bil za človeka pri polni zavesti in polnem zdravju. Za lady Clarke je vse zamagljeno.«

»Oprostite, ali je bila zelo navezana na svojega moža in en nanjo?«

»O, da! Bila sta zelo srečen zakonski par. Zaradi nje je bil on zelo pošten in v skrbeh, revež! Za zdravnika je v takem primeru vedno slabše kot za laika, saj se ne more tolažiti z lažnimi upi. Prepričana sem, da je v prvih časih boleznj bil čisto obupan.«

»V začetku? Kasneje ne več?«

»Človek se navadi na vse. In sir Carmichael je razen tega imel še svoje zbirke. Takle konjiček je zmerom velika tolažba. Dostikrat se je vozil na razna ocenjevanja, potem sta z gospodično Greyevo zbirke na novo urejala in izdelovala kataloge.«

»Kaj res — miss Greyeva — nje ni več tu?«

»Ne! Zal mi je zanjo, toda bolniki si dostikrat domišljajo stvari, ki si jih na noben način ne dajo izbiti iz glave. Zato je bolj pametno pustiti jim njihovo voljo. Miss Greyeva si je stvar zelo gnala k srcu.«

»Ali je bila lady Clarkovi že spočetka nesimpatična?«

»Ne — to se pravi, nesimpatična ne. Spočetka jo je imela celo zelo rada. Toda ne bi vas hotela zdaj še nadalje zadrževati. Moja bolnica bo postala nestrpna.«

Vodila naju je v prvo nadstropje. Nekdanja spalnica je bila preurejena v zelo udoben salon. Lady Clarke je je sedela v velikem fotelju pri oknu. Bila je strahotno suha, siva v obraz in

zelo izčrpana od boleznj. Njen pogled je bil zasnanjan in odmaknjen, zenice velike kot bučikina glavica.

»Gospod Poirot je tu, s katerim ste želeli govoriti,« je dejala bolničarka s svojimi svetlim, pogumnim glasom.

»Ah, da, gospod Poirot,« je dejala bolnica odsotno in mu dala svojo roko.

»Moj prijatelj, polkovnik Hastings, lady Clarke!«

»Veseli me, da lahko oba gospoda pozdravim.«

Na njen nedoločen migljaj sva sedla in nastopil je molk. Zdelo se je, da se lady Clark pogreza v sanje, vendar se je nekoliko s silo izrgala iz njih.

»Za Cara je šlo, se mi zdi, kajne? Za Carovo smrt! Da, res!« Vzdihnila je še vedno odsotna in zmajala z glavo.

»Kdo bi si bil mislil, da bo prišlo do tega! Tako trdno sem bila prepričana, da pojdem jaz pred njim...« Z jasnejšim pogledom je zrla nekaj hipov predse. »Car je bil tako krepak, zelo krepak za svoja leta. Nikoli bolan! Bil je že skoraj šestdeset, pa je bil tak, kot da ima šele petdeset... Da zelo krepak...!«

Spet se je pogreznila v sanjarenje. Poirot, ki je poznal vpliv nekaterih mamil, je vedel, da povzročajo izgubo smisla za čas in ni prekinjal molka.

Nenadoma se je spet oglasila lady Clarke: »Lepo je, da ste prišli! Naročila sem Franklinu in rekel je, da ne bo pozabil. Upam, da Franklin ne dela kakih neumnosti... tako lahko ga je pretentati, čeprav je videl že mnogo sveta. Moški so že taki!... Vedno ostane nekaj otroškega v njih... Posebno Franklin je tak...«

»Impulziven človek je,« je povzel Poirot.

»Da, da... in vedno kavalir. To pa zavaja moške vedno k neumnostim. Celu Cara...« njen glas se je izgubil v mrmranje. Potem pa je z mrzlično nestrpnostjo stresla z glavo. »Vse je tako motno... Telo je peza, gospod Poirot, posebno če se dokoplje do nadvlade. Potem ne mislite na nič drugega več kot le na to, ali bo bolečina popustila ali ne — vse drugo se potem zdi človeku nepomembno.«

»Vem, lady Clarke! To je ena izmed tragedij našega življenja.«

»Tako bebasto me dela to! Niti tega se ne morem spomniti, kaj sem vam hotela povedati!«

»Ali ni bilo v zvezi s smrtjo vašega soproga?«

»S Carovo smrtjo? Mogoče! Blazen... ubogi — morilec mislim, namreč. Vse to prihaja od trušča in tempa dandanes — ljudje ne vzdržijo več na daljšo dobo. — Blazni ljudje so se mi vedno smilili — kako čudne občutke morajo imeti v glavi! Potem pa zaprti v celico, saj to mora biti strašno! Toda saj se drugega ne da storiti...« Z rahlo užaloščenostjo je zmajala z glavo. »Ali so ga že dobili?«

»Se ne!«

»Tistega dne se je moral potikati tod okoli.«

»V okolici je bilo mnogo tujcev, lady Clarke. Zdaj je čas dopustov.«

»Saj res! Na to pa se mislija nisem!... Toda ti se zadržujejo na obrežju in ne prihajajo v vilo sem gor.«

»Nobenega tujca niso videli tistega dne tu.«

»Kdo to pravi?« je hipoma planila lady Clarke.

Zdelo se je, da je Poirot nekoliko osupel. »Služinčad,« je dejal. »Miss Grey.«

Tu pa je rekla lady Clarke z jasnim glasom: »Ta oseba laže!«

Streslo me je. Poirot me je pogledal.

Lady Clarke je z mrzlično nestrpnostjo nadaljevala: »Nisem je mogla trpeti, nikdar je nisem mogla prenašati! Car jo je zelo cenil in je dostikrat govoril o tem, da je sirota in da je sama na svetu. Kaj pa je končno na tem, če je kdo sirota? Na svetu je redkokaj škoda, kjer bi ne bilo zraven tudi koristi. Slabše je imeti pijanca za očeta in za mater vlačugo. Mnogo slabše je to! Car jo je vedno hvalil, kako pogumna je in kako dobro stori vedno svoje delo; s čim pa je dokazovala svoj pogum, tega mi ni nikoli znal povedati.«

»Ne smete se razburjati, lady Clarke,« je dejala pomirljivo sestra, »potem boste pa zopet čisto izčrpani!«

OTROCI

iz Železnikov so povedali

Letos si je DPD »Svoboda« Železniki zastavila precejšnje naloge. Med drugim je dejavnost razširila tudi na klube. V prostorih stavbe, ki je prešla v last množičnih organi-

zacij, je obnovila štiri prostore. Prostor v zgornjem delu

**mlada
rast**

Podmladek Rdečega križa na osnovni šoli »Simona Jenka«

sodeluje v krvodajavski akciji

Tudi podmladkarji RK osn. šole »Simon Jenko« so sodelovali v krvodajavski akciji, in sicer tako, da so nosili lističe o krvodajavstvu po domovih in pisali naloge o pomenu krvodajavstva. Nekaj najboljših nalog bo nagradil tudi terenski odbor Rdečega križa Rupe.

Pionirji so tudi v naše uradništvu poslali nekaj pesmic, za katere se najlepše zahvaljujemo. Pesmico, ki jo je napisala Majda Božeglav, pa objavljamo v »Mladi rasti«.

Krvodajavci, pozor!

Trije so iz šole šli, v parku se ustavili, so dolgo govorili, nazadnje se zmenili, da bodo šli na cesto, ki pelje v tuje mesto. Ob treh so se dobili Matjažek, Tejc in Vili, so pot pod noge vzeli, na cesto vsi hiteli. »Tu bomo tekmovali, junaštva izkazali!« dejal je Tejc Kovač, ki bil je znan bahac. Ze je zdrvel čez cesto, ki pelje v tuje mesto, ne levo in ne desno se ni ozrl resno. Tedaj pa zavtilo je veliko vozilo in že se v nezavesti je zgrudil Tejc na cesti. Pomoč so poklicali, ga v bolnico peljali, mu dali novo kri, da danes še živi.

KER PA NE VEŠ
KDAJ TUDI TI,
POTREBOVAL BOŠ KAJ
KRVI,
ZATO PRIJAVI SE ŽE ZDAJ,
DA ŽAL TI NE BILO BI
KDAJ!

Majda Božeglav,
8. b. osnovne šole
»Simona Jenka«
Kranj

stavbe je namenjen za različna predavanja, seminarje in zasedanja. V največjem spodnjem prostoru, je bila odprta razstava rojaka iz Sorice Ivana Groharja. V kratkem bo v zvezi z razstavo organizirano tudi predavanje z diapozitivi. Spomladi bodo poizkusili organizirati tudi razstavo likovnih umetnikov-amaterjev iz Seške doline.

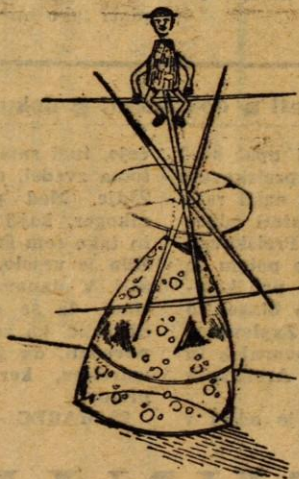
Tako se vsako popoldne zbirajo otroci, šahirajo, berejo in igrajo različne igre. Tukaj ima prostor tudi knjižnica, ki posluje vsako sredo in

se bo v kratkem izpopolnila s potujočim kovčkom. Ob sobotnih večerih bodo organizirali klubske večere z različnimi programi.

Za popestritev programa bodo poskrbeli tudi z uro pravljic in lutkovnimi predstavami. S takim programom bodo pritegnili v klub čimveč ljudi, ki bi v eni izmed dejavnosti našli svoje mesto in razvedrilo. — L. A.

PEKLENSKI STROJ

Stvar je bolj nedolžna, kakor je njeno ime. Za tak »pekleni stroj« potrebujemo pet zobotrebcev, ki jih zložimo tako, kakor kaže slika: dva položimo navzkriž, tretjega po dolgem, po dva pa prepletamo na vsaki strani. Vsa priprava se položi na narobe obrnjen steklen vinski kelih. Iz majhnega zamaška in drugih sestavin (koščka lesa kot glave in štirih koščkov vžigalnice za roke in noge) naredimo močitelja, ki ga posadimo na en konec našega »peklenkega stroja«. Če sedaj z vžigalico prižgemo katerikoli konec priprave, se v najkrajšem času razleti na vse strani. Kozarec ostane seveda cel...

Nastop najmlajših telovadk s točko »pod dežniki« na telovadni akademiji v Gorjah

Mladi vedež Ali že veste...

- da je steklo znano že kakih 3000 let. Od Egipčanov je prešlo znanje izdelovanja stekla na Fenicjane, od njih pa okoli 200 let p. n. št. v Rim. V srednjem veku so zasloveli bizantinski in beneški stekleni mozaiki, od 10. stol. dalje češko steklo. Izum plinske regenerativne kurjave v drugi polovici 19. stoletja je omogočil preobrazbo steklarske obrti v steklarsko veleindustrijo.
- da je Savana travnato območje v tistih predelih tropskega pasu, kjer je premalo vode, da bi se razvili gozdovi. Rastejo samo visoke trave od 2 do 4 m.
- da je rabarbara večletna rastlina, katere domovina je Sibirija. V Anglijo so jo prenesli v 18. stoletju. Najprej so jo gojili kot zdravilno in okrasno rastlino, pozneje pa kot vrtno kulturo. Rabarbara razvija 50 do 80 cm dolge in 50 do 60 cm široke liste.

O zgodovini športa

Že v prastarih časih so ljudje poznali raznovrstna tekmovanja v telesni moči in gibčnosti. Znale so bile tudi razne igre. Visoko stopnjo telesne kulture je dosegla Grčija, kjer so bila že v 8.

stoletju pred našim štetjem razna tekmovanja v okviru olimpiad. Za časa Rimljanov so športna tekmovanja dobila poklicni značaj, kar je prišlo do izraza v gladiatorskih borbah. Srednji vek je poznal le viteška tekmovanja v jahanju in mečevanju. Množičen šport so najprej začeli gojiti v Angliji kot atletiko, boks, veslanje, nogomet, rugby, golf in tenis. Konec preteklega stoletja je šport prešel tudi na evropsko celino. Prve moderne olimpijske igre so bile leta 1896 v Atenah, ki so dale novo in močno spodbudo za razvoj raznih športnih panog. Na svetu je okoli 30 mednarodnih šport-

nih organizacij in zvez. V naši državi so najstarejše panoge: drsanje, kolesarstvo in mečevanje.

Slovenec so začeli z organizirano telovadbo že l. 1863, s planinstvom 1893, začetke športa pa ugotovimo l. 1900. Prvi so bili gimnazijci, ki so začeli z vadbo nogometa, atletike in drsanja.

Med širokimi množicami je še danes največ zanimanja za nogomet in smučarske skoke. Zadnja leta beležimo lep napredek košarkarjev, igraveev odbojke in kegljačev. V Sloveniji imamo kar 111 nogometnih igrišč, 62 smučarskih skakalnic, 6 žižnic, 50 plavalnih bazenov in kopališč, 7 drsališč in 31 igrišč za košarko. Vrhovna organizacija za vse športne panoge je »Zveza za telesno kulturo Slovenije«. V letih po osvoboditvi so uvedli šport tudi v naše srednje šole.

Uganki

Bela je njiva,
semena črna,
modra glavica
seje ta zrna
(Pismo)

Sladkor ni,
zdravo ni,
ko gori,
ne boli,
a megli
ti oči.

(Tobak)

Nekaj za smeh

MALI BOTANIK
Zgodilo se je pri uri botanike. Učitelj je vprašal nekega dijaka:

— Česa opazimo največ v deželah z vlažnim podnebjem?

— Dežnikov... je odgovoril.

KOMU PRIPADAJO
»Mama, ali ušesa spadajo k obrazu?«

»Zakaj to vprašuješ, sinček?«

»Učitelj mi je danes rekel, naj si umijem obraz, pa ne vem, če morem tudi ušesa.«

SOLSKI NAREK
Učiteljska narekuje: »Pridejo do kamna in sedejo nanj.« Ko pa Peter pride domov, vpraša mamo:

»Mama, prosim te, povej mi, kako se lahko usede na »nj«?

ZNANJE IZ ZOOLOGIJE
»Peter, naštej mi pet divjih zverí,« reče profesor.

»To je pa zelo lahko, tovariš profesor. Dva leva, dva tigra... in... in... in še en lev...«

Zaskrbljenost

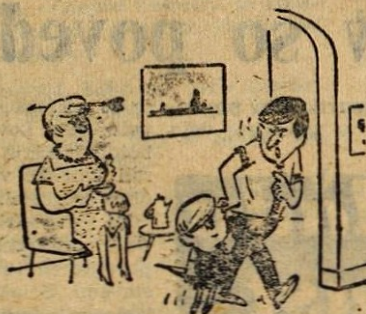
— Kaj nimate ničesar za ukrasti?

Neverni Tomaž

— Kdo mi jamči, da si zares moja žena?

Brez besed

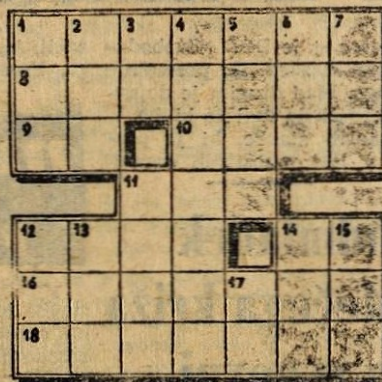

Mirno spanje

— Ne razumem, kako pri svoji plači tako mirno spiš?

Križanka št. 69

Vodoravno: 1. slovnico število, 8. odpadnik, 9. kratica za dolžinsko mero, 10. ime jugoslovanske pevke Novaković, 11. starocerkvenoslovanska črka, 12. pisarna, 14. začetnici slovenskega pisatelja (Os življenja), 16. lastnik večjega gostišča, 18. umažati.

Navpično: 1. astronomski pojav, 2. mutast, 3. osebnostni zaimek, 4. prebavni organ, 5. moško ime, 6. oseba iz indijskega epa Ramajana, 7. oče, 11. skupina ptic, 12. slušni organ, 13. kraja, 14. čar, 15. življenjska tekočina, 17. solmizacijski zlog.

Rešitev križanke št. 68

Vodoravno: 1. Katanga, 7. Adige, 8. Tisa, 9. al, 10. Agalega, 12. ne, 13. Eden, 14. agent, 15. Atlanta.

Anekdoti

AMERISKO SODIŠČE

Ameriški pravnik Frank Teylor se je hvalil v razgovoru z umrlim Hemmingwayem:

— Amerika ima najboljše pravosodje na svetu: dvanaest članov naše porote je jamstvo, da pravica vedno zmaga.

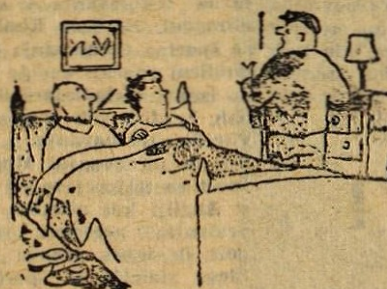
— Porota — se je smejal Hemmingway — to je skupina ljudi, ki presodi, katera stranka ima pred sodiščem boljše zagovornika!

SKLADATELJ ZA KLAVIRJEM

Znani ameriški skladatelj George Gershwin, je neustrahovito igral na klavirju, če ga je zagledal v prostoru, kjer je bilo veliko ljudi. Svojim prijateljem je to svojo strast pojasnil:

— Če jaz igram na klavirju so vsi ljudje srečni, če pa kdo drugi igra, sem vedno nesrečen, ker ga moram poslušati.

Prijazen tat

— Zelo žal mi je, da vas moram zbuditi, nisem namreč našel denarja.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

Tako želijo omejiti glanje Židov, da bodo umrli od gladi. Kilogram rži stane v židovski četrti že 9 zl., kg krompirja 3,20 zl., takšno strahotno ceno so dosegla živila. Siromašnejši sloj bo umrl od gladi.

18. MAREC — Danes je prišel odbor, ki nakazuje židovskim družinam večja stanovanja. Nas so dodelili k tetinemu podnajemniku. Sprva se je upiral, toda obdobje je moral popustiti. V sobo smo postavili omarico in vse uredili.

19. MAREC — Danes je slišati govornice, da bodo v nedeljo postavili šest straž poljske policije in orožništva. Nekateri pravijo, da bo racija, drugi pa govorijo drugače, toda nihče ne ve kaj natančnejšega. Kajpada bo racija na Žide in ne na arijce. Vsi hodijo prestrašeni okrog in razmišljajo, kje naj se skrijejo in najdejo najvarnejši kraj. Toda kje naj se zdaj počutiš varnega, prav nikjer.

22. MAREC — Strašna nedelja je tukaj. Orožništvo in policija sta prispela, toda ne zaradi racije. Nismo vedeli, čemu so prišli. Hudo prestrašeni smo čakali, vendar nihče ni vedel na kaj. V enomer so hodili pred vrata; tako tiho je bilo, ko da je vse izumrlo. Le crožniki so hodili okrog. Pri vratih sem izvedel, da preiskujejo

jo pri Židih. Nisem si upal stopiti na ulico. Ko so preiskovali pri nekaterih Židih in našli različno blago, so se nekateri odpeljali, drugi pa ostali. Preiskovali so še kakšno uro in se potem še sami odpeljali. Ljudi, pri katerih so našli verižniško blago, so odpeljali v zapor. Zaplenjene stvari so naložili na tovornjak in se naglo odpeljali. Aretirance so odpeljali v Beilin.

23. MAREC — Očka je odšel v

DNEVNIK Davida Rubinowicza

Krajno, tam nam dolgujejo nekaj zlotov. Hudo nas je skrbelo, če je srečno došel. Ves dan smo razglabljali • tem, ne da bi kaj vedeli.

24. MAREC — Ves dan sem oprezal za očetom, vendar ni prišel. Leget sem, ko je nekdo dejal, da je prišel očka. Takoj sem se oblekel in odšel v drugo stanovanje. Potovanje je minilo srečno, očka je kupil kvintal krompirja in pripeljali ga bodo šele v petek.

27. MAREC — Takoj zjutraj so pripeljali krompir in kmetu sem prodal nekaj reči. Odšel sem na cesto in videl, da vsi mekam te-

čejo, tudi sam sem stekel in spotoma zvedel, da se vračajo zaprti Židje. Med potjo nisem srečal nikogar, kajti odšli so že domov in tako sem še sam stopil k njim. Bilo je veselo, da ni mogoče opisati. V stanovanje je prišlo toliko ljudi, da se nismo mogli ganiti. Slednjič, ko so bili vsi zbrani, so povedali, da je bil eden od njih ustreljen, ker ni hotel ničesar priznati.

28. MAREC — Ena sama nesreča

je premalo, priti jih mora več, šele potem potlačijo človeka. Ne zadošča, da smo pregnani in obubožani, danes so nam iztrgali še ključavnico z lope in pokradli skoraj vse, kar je bilo v njej. Ko sem se prebudil, sem slišal, kako je teta dejala, da so nas okradli. Ogrnil sem se z nečim in odšel ven. Iz hleva so vzeli tri gosi, dve naši in eno stričevo, 15 kg rži, 5 kg moke in 8 hlebov kruha. Le ena gos je bila stričeva, vse drugo pa naše. Le ta nesreča nam je manjkala v našem kritičnem položaju. Vse, kar smo imeli, so nam pokradli, niti kosa kruha

niso pustili. Ne morem se obvladati, tako sem se vznemiril; še besede nisem mogel izustiti, tako me je bolelo srce. Sosed je dejal, naj ne tarnamo, temveč kaj ukrenemo, kajti stokanje nič ne pomaga. Dogodku je prisostvoval nekdo iz Plocka, teta je dejala, da je odšel ponoči ven in da je pomagal pri kraji, vendar je zanikal. Dejal sem, naj bi odšli k njegovemu bratu, morda utegnemo najti kakšno sled. Očka in bratranec sta takoj odšla, v nekaj trenutkih sta se vrnila, našla sta sled, zraven hiše je bilo mnogo krvi. Vsi smo takoj odšli tja. Sprva nas ni hotel pustiti v hišo, le s policijo. Navzlic temu smo vstopili. Koj pri pragu je ležal kruh, drugih dokazov nismo potrebovali, dejali smo: »Daj gosi, rž, moko, vse, kar si vzel.« Ničesar ni zanikal in nam vse izročil. Nastala je strašna vznemiritev, vsakdo je hotel videti. Vsi so se veselili, ko smo odnesli stvari domov. Manjkala sta dva hleba kruha in gosi so mrtve. Z babico sva še enkrat odšla k njemu in prinesla še kilogram kruha. Vse mesto že ve za tatvino. Policiji nismo hoteli prijaviti; nismo se je hoteli poslužiti, javili smo le židovskemu svetu. Nekdo pa je javil na policijo in prišla sta dva policista. Očka ni želel, da bi napravila zapisnik, dal je le 25 zl. in da ne bi govorili o tem, sicer bi lahko prišlo do najrazličnejših govoric.